

The Center for Research Libraries scans to provide digital delivery of its holdings. In some cases problems with the quality of the original document or microfilm reproduction may result in a lower quality scan, but it will be legible. In some cases pages may be damaged or missing. Files include OCR (machine searchable text) when the quality of the scan and the language or format of the text allows.

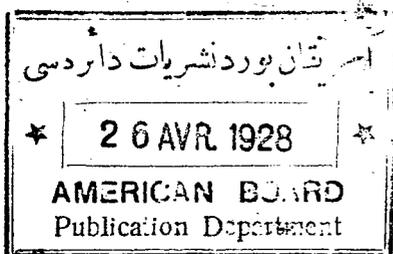
If preferred, you may request a loan by contacting Center for Research Libraries through your Interlibrary Loan Office.

Rights and usage

Materials digitized by the Center for Research Libraries are intended for the personal educational and research use of students, scholars, and other researchers of the CRL member community. Copyrighted images and texts are not to be reproduced, displayed, distributed, broadcast, or downloaded for other purposes without the expressed, written permission of the copyright owner.

© Center for Research Libraries
Scan Date: December 2, 2008
Identifier: s-m-000016-n18

«دین» تدریساتی

۱

«معلمرله مصاحبه»

اسلامر قدر منسوب اولدقلى پیغمبرك زمانه عائد وقابلی تام ومضبوط اولارق محافظه و تثبیت ایدن هیچ بر ملت یوقدر . هرهانکی بر پیغمبرك یاشادینی عصر ، او زمانك اك بیوك انقلاب دوریدر . ملتره یکی بر استقامت ویرمك ، باطل و سقیم عنعنلری ییقارق صاعلام و حقیقی اساسلر وضع ایتمك ، تصور ایدیه بیله جکمز قدر قولای برایش دکلددر . پیغمبرلرک شانتی و قیمتی تقدیر ایتمه مک ، بو حقیقی ادراك ایتمه مکدن ایلری کلیر .

او آنده وضعیت اوله مهمدرکه زمانك قهرمانی و مجاهدلری یالکز برغایه اشغال ایدر : تبلیغ و موفقیت .

اکثریا چوق مهم اولان دیگر بر جهت ، پیغمبر ایچون دکل ، فقط مجاهدلر ایچون ناقص قالیور : پیغمبرك حرکت و فعالیتنی ، اوصاف و مزایاسنی ، قورولان اساسلری اخلافه لایتغیر بر صورتده نقل و تودیع ایتمک .

بومطالعه یی لاعلی تعیین بر پیغمبر حیاته تطبیق ایدیه بیلر . مثلاً حضرت عیسی ، شبهه سزکه چوق ماجرالی بر حیات کچیرمش و بیوک بر فعالیت صرف ایدهرک بر چوق اساسلر وضع ایتمشدر . حالبوکه عیسانك یارانئ نه انجیلی ، نه ده عیسانك حیاتی تحریراً ویا روایه تثبیت ایدمه مشلدر . زمانك علماسی و مورخلری ایسه بو قیمتلی موضوع ایله هیچ علاقه دار بیله اولمامشدر ! . تکیم عیسانك معاصرئ و عیسادن داها چوق یاشامش اولان اسکندر یه لی فیلسوف فیلون قدس ایله اسکندریه نك مجاورتنه رغماً تاریخنده عیسادن هیچ بحث ایتمور . کذا مورخ ژوزهف ۸۰ تاریخنه دوغری یازدینی اثرنده فلسطین تاریخنه دائر بر چوق تفصیلات ویردیکی حالدده حضرت عیسانك مواعظندن ساکت قالیور [۱] . عیسی زمانندن

[۱] صالامون رابناخ ك تاریخ ادیاننه مراجعت « فقره ۲۸ »

باحث (ژوست دوتی بریاد) ه ائدقدیم بر تاریخ، عیسیاه مائر بر کله بیله احتوائیمور [۱]. مور خردن صرف نظر، ایکنجی عصرک نصف اولنده یاشایان خرستیان محررلی نه ایخیلری نه ده ایخیل مؤلفی اولدینی ظن اولونانلری اثر لرنده اصلاً ذکر ایتمور لر. فی الحقیقه ۱۵۰ تاریخنه دوغری یاشامش اولان «س ژوستهن» حواریونک ترجمه حالرینی ذکر ایدیور سه ده ایخیلره متناً توافق ایتهین بر شکله اجمال ایدیور [۲]. بوکون تاریخاً محققدرکه آله کی ایخیلر عیسادن یوز کسورسنه صوکر ا قلمه آلمش وخرستیانلق قسطنطاین طرفندن بر حیلہ حرب اولارق استعمال ایلمک صورتیه آنجق ۳۱۰ تاریخنده رسمیت کسب ایده یلمشدر .

مع الاسف حضرت عیسانک تاریخ و محل ولادت و حیاتی حقنده کافی درجه ده معلومات بولوناماماسی ایخیلرک تحریف ایده سنه ، اساسات دینی نه ک دیکشمه سنه سبب اولمش و بوحالک نتیجه سنده برچوق غرب مدقلری خرستیانلق انقلابک اهمیتنی، حضرت عیسانک مظهریت عالیه سنی وحتی موجودیتنی انکاره قدرایلی کیتمشدر. صوک زمانلرده خرستیانلر عیسانک حیاتی حقنده کی معلوماتک بو نقصاتی تلافی ایتمک ایچون اوتهدن بری دن غیر موثوق روایتلری طوپلایارق هر لسانده برچوق اثر لرو وجوده کتیر مشلر و بوحالیه خرستیانلنی یاشاتمق اوغرنده اعظمی همت صرف ایتمشدر .

بوراده عیسی بر مثالدر . تدقیق ایدیلسه هر پیغمبر زماننده ایلمک مؤمنلرک روح انقلابه او یغون بر حرکت فکریه ابراز ایده مدکلری کورولور . یالکز ، اوت چوق شایان تشکر اولارق یالکز اسلامیتک ایلمک دوری بو تقیصه دن بری و آزاده قالمشدر. اسلامیت بو ضعفه میدان ویرمه مش ، اساسات دینی ده پیغمبر زماننده واسع بر صورتده تطبیق ایلمش، قرآن برچوق حافظلره از برلشدرلش و پیغمبریمزک حیاتی تاجدادندن پدر و والده سندن طوتیکز دوغدینی، رحم مادرده بولوندینی آنلرده داخل اولق اوزره تجهیز و تکفینه، روضه مطهره یه تودیع ایلدیکی آنه قدر کونی کوننه ضبط ایلمشدر .

حضرت پیغمبرک موجودیتندن شهیه دوشه جک هیچ بر مورخ کوستوبله مدیکی کبی قرآنک بان ایتدیکی حقیقتلر و پیغمبرک وضع ایتدیکی اساسلر بوکون دخی اوکونکی قدر بکارتی محافظه ایتمکده درلر .

[۱] بو اثری دو قوزنجی فصرده یاشایان « قودبوس » کرر مش و بو . تی . و ائفانک خرسه بانلق حقنده کی بدخواهلقنه عطف ایتمشدر .

[۲] عین اثر «نمره ۱۲»

معلومدرکه حضرت پیغمبر وفات ایتدیکی زمانلر بر چوق یرلرده اختلاللر حصوله
 گلشدی . یالکز مسیلمةالکذاب ایله اولان محاربهده شهید اولان اصحاب آراسنده یتشدن
 فضله حافظ قرآن واردی ، و صوگرا اسلامیتک ، مؤمنلره نفخ ایتدیکی او قدرتللی و نزه
 ایمانک تأثیریلله شرقدن غربه، غریبدن شرقه اوردولرله حرکتلر وقوعه گلشدی . هنده ،
 چینه، سودانه، فاسه کیدلدی وبتون بومشغولیتلر آراسنده پیغمبرک اوصافی، حیاتی، سوزلری،
 حرکتلری برر برر راویلری ، سندلری ایله نقل ایدلدی و ازبر ایدلدی . اسلاملری بو
 فیاض حرکتله سوق ایدن اودرین عشقی، او مؤثر قدرتی کیم نفخ ایتشدی وبتون بواقلابات
 ایچنده پیغمبرکک کوچک حرکتی بیله هیج بر مسلمان طرفندن نیچون اونودولماشدی ؟...
 داهای پیغمبر بر حیات ایکن قرآنی تعالیم ایچون « قراء » معلملر تعیین ایدلشدی. حتی
 « معاذبن جبل » یمنه کوندرلشدی . قرآنی یازمغه مخصوص برچوق کاتبلر واردی. مختلف
 لسانلره واقف اولان « زید بن ثابت » پیغمبرک مفارقتندن صوگرا عمرینی قرآن یازمقله
 کچیرییوردی. دیگر طرفندن حدیثلرک زیاده پیغمبره یقین اولان ذواتدن تحصیل ایدیلردی
 و حضرت عایشه پیغمبرک رفیقہسی اولوق اعتباریلله معلم اتخاذا ایدلشدی . حضرت عایشه نیک
 تلمیذی « عروه » کرک پدری عشره مبشره دن زیربن العوامدن و کرک پیغمبریمزک دایما یاننده
 بولونان اسامه، زید، و ابو هریره دن بلدیکی حدیثلری طویلاه شدی. کندلیسی ابو بکر الصدیقک
 کریمہسی « اسما » نک اوغلی اولدینی ایچون دایما تیزہسی حضرت عایشه ایله کوروشوردی
 و بیوک بردقتله پیغمبریمزک احوال و اوصافی، سیرینی تثبیت ایدیوردی. بو ذاتک تلمیذی اولان
 ابن شهاب الزهری ایسه بو خصوصده مکمل بر اثر یازمشدی. اصحابک بر چوقلرینه یتیشمش
 اولان « زهری » احادیثی جمع و « سیرینی » یی تحریر ایتدیکی کبی برده « کتاب المغازی »
 قلمه آلمشدر . زهری یی تعقیب ایدن دورده تاریخ بزه یوزلرجه محررلر کوسترییوزکه بو
 ذوات بر چوق امکلمر صرف ایده رک یالکز حضرت پیغمبرک سوزلری، افعال و حرکاتیی،
 احوال خصوصیه سنی یازمق ایچون بر چوق علملر وجوده کتیرمشلردر. چونکه پیغمبردن
 خبر نقل ایدن ذاتک هوتی، قیمت علمیهسی، دوغریلانی بیلنمک اقتضا ایتمش، هر یرده
 و هر زمان اولدینی کبی یهودیلرک حیلله ایله بعض حدیثلر وضع ایتهلری احتمالی نظر دقتله
 آلتمش . راولرک سوزلری محاکمه یه چکلمش، مشربی، محیطی نظر دقتله آلتمش. پیغمبرک
 صورت تلفظی، طرز ایضاحی، هانکی زمانده و نیچون سویلیدیکی خصوصلری تدقیق ایدنش
 بو اوغورده طرق وروایت، تراجم احوال، موضوعات، جرح و تعدیل، اصول حدیث، اصول

قرائت، طبقات قراومفسرین، طبقات محدثین و زواہ، انساب، قد الرجال، تذکرہ حفاظ، اسباب نزول، کتاب السیر، کتاب المغازی، حدیث، تفسیر و الخ علملر و جلدلرله اثرلر، بیکلرجه مؤلفات وجوده کتیرلمشدر. بتون بوهمتلر یالکز قرآنی، حدیثی و حضرت پیغمبرک حیاتی کوزجله تثبیت ایچون صرف ایدلمشدر.

نه یازیق که اسلافیز بو قدر همتلر و امکلر صرف ایدرک بزه کتبخانهلر طولونسی منابع و خزائن علمیه میراث بر اقدقلری حالده بز بوکون و ظنمزده سوکیلی پیغمبریمزک تاریخی اوصاف و مزایاسنی او کریمک ایچون او قویاجق بر کتابه مالک دکلر!

نه یازیق که دینزک اساسلری نه صورتله وضع ایدلمش، ایلك مسلمانلر بو اساسلری نه صورتله حرزجان ایشلر، پیغمبریمز و اصحاب شریعتیمزک تأسس و تکیونی آنلر ندره معروض قالدقلری اشکنجهلره ناصل تحمل ایتشلر؟ و ناصل بر قوتدرکه بونلری بو مظالمه قارشى غزم و ثباته سوق ایتش واز زمانده خارقلر وجوده کتیرمشلر؟ پیغمبره قارشى بو قدر درین و صمیمی محبتک اسبابی نه در؟ و خلاصه پیغمبریمزک باشند اشخی بر درس عبرت و فضیلت و بر مجموعۀ اخلاق و محاسن اولان حیاتی و افعالی نه دردر؟ بونلری مع الاسف بیلمیورز. وکنجلریمزه او قوتابیله جک بر اثر کوستره میورز.

باخصوص، پیغمبریمزک حیاتی و وجوده کتیردیکی قیمتلی اثر؛ حضرت موسی، داوود و یا حضرت عیسی نک اثری کبی تاریخک عمق مجهولیتنه قاریشمش دکل، الکبارز و الک موثوق منابعله الک صحیح و متواتر آثاربله میدانده دوریور!

بکا بو آجی حقیقی بتون شمولیله حس ایتدیرن شیء، دین درساری معلمی او ایشمدر. معارف و کالتی قیز و ارکک معلم مکتبلریله، لیسهلرک ایکنجی صنفلر ندره «سیر» درسی ویرله سنی پروغراه ادخال ایتش! اعلا... طلبه ده حس دینی انکشاف ایتدیرمک و اونلره دینی سه و دیرمک ایچون بویول، فنا دکل...

فقط بو ایشده ناصل موفق اولنی؟ دین سه و کیسنی تمیه ایتمک ایچون آلدہ طلبه نک سه وه سه وه او قویابیله جکی سلیس و جاذب بر اثر یوق. و طلبه، روحنک بو احتیاجنی باشقه طرفه صرف ایتک وضعیتنده...

و صوکر او، هنوز حال صیوررتده بولونان کوربه دماغلره اوله اصلسز حسلر و فکرلر یرلشدیرلمش که ایشک الک مشکل جهتی بوراسی در. حضرت پیغمبرک حیاتی کوسترن بو قدر احدیت صحیحه بو قدر آثار جدیده موجود ایکن ندره بر موضوع حدیث و یا تشویش اذهان ایچون اویدورلمش بر غریبه و ارسه هپ اونلر تلقین ایدلمش. خرسیتیانلر، مسیحک حقیقی حیاتی حقنده لازم

اولان وثائقه وجدی آثاره مالک اولمقلرندن ملتداشلیخی ، دینلرینه ایصیندیرمق ایچون بویله براحتیاج حس ایتمش و انجیل عجایبات دولدیرمشلر . عیسانک دوغوشی برلوحه سفالت و اولومینی برلوحه عجز و ترحم اولمق اوزره تصویرایدلمش . مشارالیهک ، یاشادینی دورده کی موفقیتلری مضبوط اولمدینی ایچون صاف خرسیتیانلری جذب ایتمک مقصدیه عیسانک سرگذشتی هپ آجققی منظره لر شکلنه افراغ ایدلمش . حالبوکه اسلامیت هیچ بویله دکلدیر . و بویله صنعه لره احتیاجدن تماماً وارسته در . اوراده عجز و سفالت یرینه عزم و ایمان ضعف و ذلت یرینه صبر و بصالت وار . بناء علیه حضرت پیغمبر مثلاً مغاره به کیردیک زمان قابو یاننده بر آغاج چیقدی و یاخود بر منبعدن صو آقغه باشلادی و یا ابوبکرک آباغنی بر سیلان صوقدی ده پیغمبری راحتسز ایتمهک ایچون قیردانمادی کی اصلی ثابت اهل ایمان شیلری تلقین ایتمهک محل یوق . بتون بو فکر لر خرسیتیانلغک بو طرزده کی حرکتلرینک تاثیر آلتنده قالش آدمئر طرفندن احداث ایدلمش و بزه بر حقیقت ایتمش کی بلله تیلمش . بزده نه عیسانک مجدلی مریمک درونندن چیقاردینی یدی جن کی [۱] نه ده بش اتمک ایله بش بیک کشی پی اطعام ایتدکن صو کرا اون ایکی کوفه اتمک آرمش [۲] کی سوزلره احتیاج یوقدر . اسلامیتده کو کسده کی ایمانه ، بیلکده کی قوته ، اسبابنه توسل ایدره ک فعالیته کچمهک تیمت ویرلشدیر . اوایلکز برجهه بی نظر دقغه آلارق دیکرینی اهل ایدن یاریم برشی دکلدیر ، معنویات اعتباریله اخلاقه ، عزم و ایمانه و مادیات اعتباریله بتون خارجی شانتلره موازی بر استقامت و یردن و جمعیت بشریه بی بر بتون حالنده قاورایان محیط بر حقیقتدر .

شوحالده زره دوشن وظیفه اسلامیتک اوزینه او ایمان ، اونک حقیقی واصل یولنه آقیری کیدن بوتون بو موضوعاتی حدیث و سیر کتابلری یاردمیه موشکاف بر نظر تدقیق و بصیرت و اعظمی سعی و همت صرف ایدره ک آیرمق و پیغمبرک صمیمی و تمامیه واقع حیاتی اور تابه قویمق و آ کلا تمقدر . آله « قرآن » پیغمبرک اک بیوک شاهدهی و صحیح حدیثلر ، اصول دائره سننده تنقید ایدلمش سیر و مغازی کتابلری ده « حیات محمد » ک اک حقیقی ترجمانیدر .

شو حالده دین درسلری معلملرینک وظیفه سی چوق مشکله شیور . اولا پیغمبر حقنده سوبله نن بوویاشو سوزلر دوغری دکلدیر کی منفی درسلر و یرمک و صو کرا پیغمبریمزک « سیر » نی بتون وصایا و تبلیغاتی صیراسیله قید و تصویر ایتمک ایجاب ایدر . مسلکداشلیمک نظر دقتی جلب ایتمک ایسته دیکم ایلک نقطه بودر .

یوسف ضیا

[۱] مرقوس انجیلی اون آلتنبی باب «آیت ۹» دفعاتله مکرر .

[۲] مرقوس انجیلی سکزنجی باب «آیت ۱۹» دفعاتله مکرر .

مصر ماصالی

أیر علاءالدینک صوڪ عشق رؤیایی

بر وارمش بر یوقمش ...

روایان اخبار اوپله روایت ایدرلرکه اول زمان ایچنده مصر اولکهسنه اهل صلیب هجوم ایتشدی . بالجهه امرا وعلما سانجاقلر آچشدر، اوچ کون اوچ کیجه طبللر چالمش هرکس جهاد مقدس ایچون سانجاقلر آتته طوپلانمشدی . امرا سرایلرنده جنک حاضرلقری کورلمش طاقم طاقم جنکاورلر ، عسکرلر میدانلرده : اوردو کاهلرده جمع اولمشدی .

محاربه یه حاضرلنان امرا میاننده شجاعتی ، علم وفضیلتی ایله مشهور علاءالدین اسمنده کنج بر امیر واردی . کنج امیرک شبرا سراینده ده اوچ کوندر سفر حاضرلنی فعالیتله دوام ایتمشدی . آرتق اسلام اوردوسنک جهانه عزیمت ایده چکی کونک عرفه سی اولمشدی . اوکون امیر علاءالدینک حالنده یورغونلق و یوزنده اندیشه اثاری ظاهریدی ؛ چونکه امیر ایکی کیجه بی اویقوسز سیکریمشدی ، ر جهان سلطانک ورودینی بکه مشدی .

آرتق او کیجه انتظارینک اوچنچی ونور جهان سلطانه وریدی مهلتک صوکنچی کیجه سی ایدی . وقت خیلی کیچیکمشدی ، فقط او حالا نور جهانک ورودندن امیدواردی ، اونی اشتیاقله ، تحمافر سا بر صبرسنز لقله بکلوردی : او مطلق کله جکدی ، کله جکدی ... ساعتلرینی بویله جه خلجان ایچنده امرار ایتدی ، امیر علاءالدینک قلبی مدهش بر اوزوتی قابلامشدی . بانچه ده یوقاری یه ، اشاغی یه یوریوردی . بعضاً بر سس دیکلیورمش کبی اولدینی یرده حرکتسز دوریوردی ؛ بعضاً ده بلا سبب بردنبره سرایک زمین قاتنده کی واسع و مزین تراچه یه قوشیور واوراده کنار پروازینه دایانارق نیلک مهتابلی جریاتی اوزون اوزادی یه سوزیوردی .

نه کلن واردی نه کین ... اورتالقلده عظیم بر سکوت حکمفرما اولیوردی . آراسیره نیلک صولری کنارلری تنبل ، تنبل او قشایورلردی . بعضاً ده اوزاقدن کروان قوشنک ناکهانی بر فغانی موجوداتک سکوتی بر آن ایچون اخلال ایدیوردی .

امیر علاءالدین تراچه دن اینه رکه بانچه ده کویوردی ؛ آراسیره نه رکه کنارینی بویلاقدن صوکره عینی اطرادسز روشله بنه تراچه یه دونیوردی . ساعتلر بر برینی تعقیب ایدیور

ونصف اللیل یا قلاشیوردی. او حالا بکلیوردی؛ نور جهانک کہ جکنہ اعتمادی قوتلی ایدی. تراچہ سنک اوزرندن اوزاقلری سوزدی، صدالک کہ جکی طرفہ او درجہ خواہشلہ، او قادر شدتہ باقدی کہ کوزلرینک ایچی باندی؛ نظرینی نصب ایتدیکی نقطہ کیتدیجہ نورلاندی، نورلاندی؛ نہایت مخیہ سندنہ کوجوچک بیاض بریلکن شکلنی آلدی. یورہ کی شدتہ چاربارق باغچہ قوشدی، اسکہیہ واردی واورادن بر کرہ دہا او جہتہ باقدی. ہیہات! نیلک سطح را کدینی بوروشدیرہ جق ہیچ برشی کورولموردی؛ بیاض یلکندن بر اثر یوقنی: دیمت بر غلط رؤیتدی؛ حال تہیجده اولان مخیہ سنک وجود ویردیکی بر سرابدن باشقہ بر شی دکلدی. ارتق حزن وملال ایچندہ اسکہ باصاماقلرینک اوزرینہ یتیلیر کی اوتوردی و بر مدت درین درین دوشونجہیہ دالدی.

امیر علاءالدین اسکہ نیک باصاماقلرندہ بر مدت زیلجہ قالدی ودرین تفکراتہ دالدی. کنجککنی، حیاتی، شیمدیکی حالی وکوکلی قاوریان و آمانسز بر تضیقہ ازن عشمنی دوشونمکہ باشلادی: دنیادہ بیکسدی. کنج، زنکین ویاقیشقلی، علم و عرفان صاحبی بر امیردی؛ بویوک بر نفوذہ مالکدی. سرایلری، باغ و باغچہ لری، چفتلکاری، آتلی و عسکرلری واردی. طنطنہ و دبدبہ سی دیلدرده داستان اولمشدی؛ کندیسنہ حسد ایدنلر چوقدی، احبابی وارسہدہ دشمنی دہ یوق دکلدی. هنوز کنجدی، فقط چوق یرلر کزمش، چوق شیر او کزمش، چوق کتابلر او قومشدی. عالم اسلامی کزدیکی مدتجہ دائما دوشونمش، کوردیکی شیرلی ذہننہ حک ایتمش، کائناتک اثار اعجاز کارانہ سنی تمامیلہ حس ایتمشدی. بر چوق علما و کبرا مجاسلرندہ بولمش، غریب و مفید مذاکرہ لر و محبتلر ایتمشدی... او زمانلری نہ قدر بختیارمش! پدیری امیر علی نظام الدین - خدا رحمت ایلسون - کندیسنک ہر وجہلہ مکمل بر امیر اولادی اولسنہ نہ درجہ سی ایتمشدی؛ بو مقصدلہ کندیسنی نہ قادر چالاشدیرمش و سیاحت ایتدیرمشدی. صوکرہ، اوچ سنہ اول سیاحتدہ ایکن پدیرینک خبر ارتحالی ناصل بر صاعقہ کی واصل اولمشدی... امیر علاءالدین دوشنیوردی: اوینہ ایلک دفعہ اولہرق عودت ایتدیکی زمان، بودر جہ رفاہ و ثروت ایچندہ بیکس اولدیغنی ناصل حیرتہ ادراک ایتدیکنی و در عہدہ ابدہ جکی مسؤلینتک معنای حقیقہ سندنہ مطلع اولدیغنی او ایلک کونی بالجملہ تفرعاتیلہ در خاطر ایدیوردی. حیاتی ناصل تنظیم ایتدیکنی بو محترص بشریت عماننک اورناسندہ کندیسنی نہ قادر بیکانہ حس ایتدیکنی، ادارہ امور خصوصندہ تجربہ سزلکدن دولایی نہ زحمتلر چکدیکنی بر بر دهنندن کچیریوردی.

او زمانلری هپ بو زحمتلره رغماً یینه نه قادر بختیارمش ! امیر علاءالدین دوشونمکده دوام ایدیوردی: چوجوقلغنگ صفحهلرینی بر بر پایش نظر نندن صورتمحرکه کبی کچیریوردی. والده سنک تازه لکنی، حلاوتی، پدینک علوجناب، کرم وجسارتی تفکر ایدیوردی. صوکره معلملرلنده امرار ایتدیکی سنه لری درخاطر ایدیوردی؛ اونلر نه طاتلی هنکاملر، آهنت ومودته مالیده زمانلرمش .. او وقتلر نه قادر بختیارمش ! وطننه عودت ایده لی اوج سنه اولیوردی. اوت، شیمدی تام اوتوز اوج یاشنده ایدی؛ فقط هیات ! زرده اولکی راحت وآسوده لک، او دوشونجه سز مسعود حیات؟! زرده او غم سز کونلر، اوفرحلی ایام صباوت؟! او آزاده وسربست آوان حیاته بدل شیمدی بویوندروق آلتنده ایکلیور، اسارته محکوم بولنیوردی. اولجه حیاتنده آمر مطلق کندیسی ایدی، شیمدی، یاشیمدی؛ معبود عشقک نچه استبنادنده اک زبون بر بازیچه !...

اسلام ممالکنی دور وسیاحتی هنکامنده هر شیشی کورمش و او کرمشدی. یاشنه نظراً خیلی کسب علم ومعرفت ایتمش اولدیغنی ظن ایدیوردی. فقط بشرک روحی احوالنده نه قادر عجمی اولدیغنی شیمدی آ کلیوردی. عشق! بو ناصل سحار بر قوتدی! نه مقاومتسوز بر حاکم مطلق! کندیسی ده اونا قارشی دوره بیلیمکده نه درجه تدبیرسزک و بیلکینسزک کوسترمش، بوسبتون اظهار عجز ایتشدی. اوت، کندی نفسنه حکم ایده بیلدیکندن دولای مفتحر ایدی؛ متانتندن انیندی. فقط شیمدی قلبی آولندیرن یکتا بر عشقک اسیری ایدی. عشق، اساساً بر آو ایش؛ کندیسی ده بر نوره عاشق اولمش آولنمشدی. کونلرینی خاجانله، کیجه لرینی حرارت ایچنده کچیرمک ... بوده یاشامقی ایدی؟! عاشقلره نه چوق کولمش، شعرلرینی نه قادر استهزا ایله او قومشدی. شیمدی کندیسی او عقلسز دیدیکی عاشقلردن ده عقلسز بر حالده ایدی. فکری، حیاتی هپ اونا وقف ایتشدی ... نور جهانی سومک اک بلند امل حیاتی، نور جهانی آراده بر کوره بیلیمک حیاتنک اک مزیم بر احتیاجی ایدی. مکتوبسز قالدینی کونلر کونشسز کچن کونلری ایدی. امیر علاءالدین اوطوردینی باصاماقدن قالدی. نیله بر کره ده اماله نظر ایتدی. حالا بر شی ظهور ایتدیکنی کورونجه باغچه ده دوغری آهسته آهسته یوریمکه باشلادی ... آه اونی سومه مک امکان داخلنده می ایدی؟ امیر علاءالدین دوشنیوردی. باغچه نک ایصسر بوللرنده یورورکن «آه نیچون کلدی؟» دییوردی؛ صوکره درونی اضطرابنه دایانامیه رق بلند آواز ایله «نور جهان! نور جهان!» دیه فغان ایتدی. بو فریادنده او قادر یأس

فراق واردی که باغچه‌نک سالیده چاملری ، یوکسک سرویلری وادالی خرما آغاچلری بيله مرقاقلندیلر، وبربرلرینه دوغری اکیلهزک « عییا امیر مزه نه اولدی؟ » ديه فیصلداشدیلر، امیر علاءالدینک فریادی آغاچلرک اراسندن اوزاقلره عکس ایدرک کیجه‌نک مهمیتنه قاریشدی کیتدی .

امیر علاءالدین آرتق انتظاردن یورولمشدی ، شیمدی یاواش یاواش یورویهرک سراینه عودت ایدیوردی . موجوداتی قاپلایان صمت وسکوت کندیسینه احاطه ایدیوردی . نه لطف و معطر بر کیجه ایدی ! آغاچلر، چیچکلر هپ اویقویه دالمش ، کوللر، یاسمنلر، خاتم اللری ، شبویلر باشلرینی صارقیتهرق باغین باغین سوزولمش قالمشردی . یاپراقلرک ، چنلرک اوستی شبنملی ایدی . مهتابک انعکاسیله بوقطرلر برر کوچوک الماس یارچه‌سی کچی پارلیورلردی . هر دال سانکه جوهرلرله بزمشدی ؛ هر یاپراغک اوزرنده بیک زینت ظاهر اولیوردی . هر ذره دن مسکر رایجملر یاییلیور ، امیر علاءالدینک آتشناک کوکلنی ده‌هازاده تسخیر ایدیوردی .

یأس و امیدک جولانکاهی اولان تلبنک اضطراباتنی تسکینه موفق اوله‌میه‌رق نهایت سراینه کیردی . صفه‌ده جاریلر و سازنده‌لر مردیوه‌نک باصامقلرینه یاصلامش او یورلردی . بعضیسنک النده رنگارنگ چیچک دمتلری ، بعضیسنک یاننده سپت دولوسی یاسمنلر ، دیکرلرینک قوجاغنده سازلری واردی ؛ هر بری اوطوردیغنی یرده اویویا قالمشدی . ایچلرنده کوزلریده واردی ؛ یوکسک کوموش شمعدانلردن اوزرلرینه دوکولن ضیالر هر برینه آیری بر جاذبه بخش ایتمشدی . رنگین اثوابلریله ، سوسلو هوتوزلریله اویقویه دالمش اولان بو دلبرلر باغچه‌ده کی سوزکون کوللره ، شبویلره بکزیورلردی . اونلرده نور جهانی بکلورلردی و بکلرکن اورا حقه‌ده اویقویه دالمش قالمشردی . امیر علاءالدین بر ازا اول سوزکون چیچکلری تامشا ایتدیکی کچی شیمدی‌ده خوابیده سازنده‌لره ، جاریلره اونلری راحتسز ایتهدن نظرایتدی و آرا لرندن کچهرک باغچه‌یه ونیله ناظر مزین و کنیش تراچه‌یه دوغری یورودی ؛ اورادن هر یر کوروله بیلیردی . کنیش و راحت بر سدیرک اوستنه اوطوردی ؛ صاریغنی بر آز آلنندن آرقایه ایتهرک باشنی آله دایادی و مغمومانه نور جهان سلطانی بکه‌دی .

سدیرک یاننده ، باغچه‌دن تراچه‌یه دوغرو یوکسلن قوجه بر چام آغاجی واردی ؛ کوندوز داللری تراچه‌یه کولکه صاچاردی . امیر علاءالدین بو چامی چوق سوردی ،

چونکه کنديسنگ سرداشی ایدی. چوق دفعه لر عشقنی اونا حکایه ایتشدی. چام آغاجی ده امیر علاءالدینک سدير استغراقنه دوغرو اکیلمک واونی دالایله اوقشایه رق تسلیه ایتک ایچون صبانک وزاتی بکلردی .

اوکیجه ینه خفیف بر روز کار اسیوردی . چام آغاجی ده اکیله رک امیرک باشنی اوقشییوردی . فقط او ، سالدیده چامک نوازش لرینی فرق ایتمیوردی ؛ رؤیای غرامنه دالمش ، هوجوداتی اونو تمشدی .

بردنره باغچه نك فسقیه طرفندن بر بلبل نغمه سی خلیاسنی اخلال ایتدی . او ، پک حزین ، کندی یورکی قادار حزین بر نغمه ایدی. بو اوتن بلبل پدیرینک وقتیه بیک مشکلاته مصره کتیرتمش اولدینی بر قاج چفتک یکانه قالان بر تکی ایدی .

امیر علاءالدین محزونانه تبسم ایدره رک دیکله دی ... بو قوجه سرایده ، باغچه ده اویانیق قالان او بلبل برده کندیسی ایمش ... بو کیجه نك لطافتندن ، سحرندن شاعرانه بر ذوق دیوان آتبحق او عاشق مؤبدله کندیسی ایمش ! نه غریب مشابته ...

بلبل کوکلنده کی عشقی بر مدت ترنم ایتدکن صوکره مجالسز قالدی وصوصدی .

امیر علاءالدین ده سدیره دایانارق کوز لرینی قاپادی .

سرایدن عکس ایدن وچامک دالری آراسندن سوزولن ضیالر کندیسی تنویر ایدیور ، خفیف روز کارک یافراقلردن چیقاردینی ترنمات اونا مؤثر و حزین بر نیننی کبی کلپوری. بو نیننی فسونکار بر نغمه کبی روحنی قاپلیوردی ؛ اولاطاتلی بر مخجورلق ، صوکره آهسته آهسته درینلشن بر اوقو ایچنده امیر علاءالدین اضطرابات قلبی اویوتیوردی .

امیر علاءالدین سديرک اوستنده ، چامک نیننی سیله اویقویه دالمش بر مدتنه بری، اویویوردی . نور جهان سلطانک ورودی امیددی نورانی بر رؤیا حالنده اویقوسنده ظاهر اولدی : امیر علاءالدین کندیسی باغچه سنگ اسکا سنده کوردی. تا اوزاقدن کوچوک بیاض بر یلکن ظهور ایتدی ؛ یلکن کیتدکجه تقرب ایدیوردی . نهایت قره یه یاناشدی ونور جهان سلطان یلکنلی قاینغک ایچندن چیقدی .

ایجه بیاض ایپکلی البسه سنگ اوزرینه مهتابلی بر شرق کیجه می رنکنده خفیف بر مشلاح اکتسا ایتشدی . مشلاحک اوزری کوچوک کوموش ییلدیز لرله ایشلنمشدی . باشنده عینی قاشدن وعینی صورتله ایشلنمش خفیف وپک ایجه بر باش اورتوسی واردی . بوینده ییلدیز صیره لامش کبی الماس بر کردانلق پاریلدیوردی . صدالدن چیقارکن النی

امیر علاءالدینہ اوزاتدی ؛ امیرده اگیلهرک اوزمین و بیاض آلی خفیفجه اوپدی . « صفا کلدیکنر سلطاتم ؟ کلیه جکسکنر ظن ایتدم و چوق مایوس اولدم . سزی اوچ کیجه در دهشتلی بر خلجان ایچنده بکلپوردم . جهانمک نوری ! یچین بی بویله عنابه قویدیکنر ؟ » دیدی . نورجهان سلطانده بشوشانه امیر علاءالدینہ باقرق : « ایشته کلدم یا امیرم ! یچین کچکدیکمک سببیه سزه حکایه ایدرم فقط اولا اوسزک شاعرانه وصف ایتدیکنر فسقیه به کیدهلم ! ... رجا ایدرم بانا رهبرک ایدک ؛ چونکه شبرا سراینه بویلاک کلشمدرم » دیدی . امیرعلاءالدین نورجهان سلطانک النی آلدی و بویلهجه آهسته آهسته تاریخی فسقیه یلمر شوجها یوریمکه باشلادیلمر .

ایکیسی ده سکوت ایدیورلردی . سالیدیه چلمرک ، یوکسک سرویلرک وادالی خرمالرک آلتندن کچرکن آغاجلرده حیرته دوچار اولدیلمر و بربرلرینه دوغرو اگیلهرک « آفندمزک سودیکی نور ایشته بو اوللی » دیه فیصیلداشندیلمر و دالترینک پاپراقترینک اوزرنده کی نورلی شبنملری ؛ کوللرک ، قرانیلرک ، خانم اللرینک و شبویلرک اوستنه سرپهرک چیچکلری اویقودن اویاندیریلر . سوزکون کوزلو چیچکلرده نور جهانک رهگذارینه رایجهلرینی ساچارق قدومنی تبریک ایتدیلمر .

فسقیه به واصل اولدقلری زمان نور جهان سلطان بردنبره دورا قالدی ؛ کوزلرینه اینسانه میوردی : « آمان بوراسی بر جنت ! » دیدی . امیر علاءالدینده « سز بر حوری اولیایدیکز بوراسی ده ، جنت اولمازدی سلطاتم ! » دیدی . نورجهان حیران حیران تماشای ایدیوردی ؛ قارشینسنده کی فسونکار منظره دن کوزینی برتورلو آیرامیوردی . فسقیه معظم و مربع برحوضک تام اورتاسنده کوچوک بر آطهنک اطرافنده ایدی . حوضک چوره سنده هند معماریسی طرزنده معمول بیاض ، تنته ایجه لکنده پوکسکجه بر دیواری و برده پروازی واردی . پروازک هر او یوغنده رنگلی بر فزاز پارلیوردی ؛ منظره صووتک درجه جاذبهلی و نظر ربا ایدی . حوضک کنارنده کی اکلیمجه بر ییختیم مرمر ستونلرله محاطدی ؛ ستونلرک اوستی ده قبالی و یوقاریدن آشاغی به قادر رنگارنگ فنارلر و نادیده چیچک چلنکلر یله مزیندی . حوضک اورتاسنده کی کوچوک دلربا آطهنک هر طرفی منوردی ؛ درت گوشه سنده چیفته چیفته مرمر آرسلانلر بکجیلک ایدیورلردی . بو آرسلانلرک آغزندن پشیل ، قیرمزی ، ماوی صولر فیشقیرارق حوضه زمردلر ، یاقوتلر و فیروزه لر حالنده ریزان اولیورلردی .

دیوارک درت گوشه‌سندده جاریه‌لر دیزیلی دوریورلردی . نور جهان سلطانک اوکنه قیرمزی کوللر ویاسمنلر سربمک اوزره اللرنده سبتلرله بکلورلردی .
نورجهان سلطان بلاحرکت برمدت حیران حیران مدخلده توقف ایتدی . کوزلرینی بونا کهظهور لوجه‌دن برتورلو آیرامیوردی . جاریه‌لر خاکپاینه اتک اتک کوللر ویاسمنلر سرپیورلردی .

امیر علاءالدین سبک بزدن بر دیزی یاسمن آله‌رق نورجهانک بوینه‌طاقدی «مساعده ایدرسه کز سلطانم ! شوصنداله بینه‌لم‌ده قارشیده‌کی کوچوک آطیه کچه‌لم» دیدی . نورجهان بررؤ‌یادن اویانیر کچی آل کوللرک ، معطر یاسمنلرک اوستندن کچهرک همان صنداله بینه‌دی . امیر علاءالدین‌ده اونک آردندن صنداله آتلایه‌رق کورکلری الله آلدی و برلظه‌ده آطیه واردیلر .

نورجهان برسدیره اوتوردی . جاریه‌لر اوکنه مکمل برسفره قویارق اطعمه متنوعه تقدیم ایتکه باشلادیلر . امیرعلاءالدین سدرک قارشیسندده برکرسینه اوتوردی . نورجهانک قدحنه معنبر ، بوزلو برشربت دولدیریوردی .

نورجهان سلطان چوق متهیج‌دی . «عمرمده بویله برضیافت تجیل ایتدم ، هپ‌بونلر بنم ایچونمی اجضار اولمش ؟ سزه ناصل تشکر ایده‌جکمی بیلمیورم ، امیرم !» دیدی . امیرعلاءالدین‌ده «استغفرالله سلطانم ! سزک بوراسنی تشریف‌کنز بنم ایچون‌اک بویوک ، اک قیمتلی برمکافات دکلیدر ؟ فقط رجا ایدرم آرتق بنده‌کزه سویله‌یکنز ، مکتوبمی آلدیغ‌کنز زمان نه یایدیکنز ؟ بورایه کککه ناصل قرار ویردیکنز ، مراقایدیورم» دیه استرحام ایتدی . نورجهان سلطان ، متبسمانه «پکی ، فقط اولا عجب... براز سازسز و کیمسه سز قاله بیلیرمی‌ز» دیدی . امیرعلاءالدین جاریه‌لره و سازنده‌لره اشارت ایتدی ؛ جمله‌سی صنداله بینه‌رک همان قره‌یه کچدیلر . بونک اوزرینه نورجهان سلطان طاتلی و آهنکلی سسیله سوزه باشلادی :
اوج کون مقدم باغچه‌ده کزرنک اقشام اوستی اوزاقدن سزک صندالکزی کوردم و بکله‌دم . سز صندالده یالکزدیکنز و آهسته آهسته کوزک چکیوردیکنز ؛ بنی کورونجه تبسم ایتدیکنز ، جبکزدن بیاض ، کوچوک و بوکولو برکاغد چیقاردیکنز و آیاغه قالفارق همان پروازک اوزرندن باغچه‌مزه آتدیکنز . صوکره سرعتله چکیلوب کیتدیکنز و قارشوکی قییبی تعقیب ایده‌رک عودت ایتدیکنز . بن حالا باغچه‌ده ایدم ، پروازک یاننده‌کی یاسمنلرک ایچنه دوشن‌تذکره‌کزی آرایوردم ، آرایوردم و برتورلو بولامیوردم . دون‌ده بیوده آرام .

نهایت بوضوح ینہ باعجیہ ایندم و تکرار آرامد . یاسمنلرک تام آتندہ بوکولش بیاض برشی کوردم ؛ اکیلدم قالدیردم و آچدم : سزک تذکرہ کز ایدی . کیجه نك چیچکلرندن کاغد ایصلاغش و یازیزی راز بوزولشدی . فقط ینہ اوقویہ بیلوردم . تذکرہ بی دہ بوفوق العادہ کوزل سیاه انجی یوزوکه صارمشسکز ! شیمدی بونی نه قدار سودیکمی تخمین ایدہ مزسکز ؛ هیچ پارمغمدن چیقارمیه جغم ، سزه جدا تشکر ایدرم بوکیجه اوحنجی کیجه ایدی . در حال قایقچیلر مه خبر ویردم و پدرمه کوروشد کدن صوکره همان کیتدم ، البسه می دیکشدم ، خوشکزه کیدن بویافته کیردم ، سوکره اسکله یه ایندم . روزگار واردی ، صندلاک یلکننی آچدیردم ؛ و ایسته کوریورسکز یا کلدم اوتذکرہ بی بولامش اوله یدم طبیعی کله میه جکدم ، کلیه یدم سز کرچک دیدیککز کبی یازدیغکز کبی می داورانہ جقدیککز امیرم ؟ ؛ دیدی .

« مابعدی وار »

قریب مسین

سجده عشقکره

صون ای ساقی ، صون که بزمه حیران اولهیم ! سودکلریک جان ایچون صون .
 بویانان و قورویان دوداقلریمه بادهکک آتش دامله لرندن بر ذره بخش ایت !
 باشک ایچین ، اولو تختکاهلرک آمری اولان ، عاشقلرک کوکسنده کی أنجمه ضیا ویرن
 باشک ایچین صون !

ای روح ، سن ساقکدن قوپوپ آیریلادن اول بوغم و أفغانکدن بی خبردک ، شیمدی نه اولدک ؟ معشوق ، سنی عشقنه حیران اولق ایچون خلق ایتدی . اودمک صفاسنه ، هجران و فرقتدن صوکره ایردک . فقط بو ایریشک پک آچی و المسوز اولدی ! . . .
 آه ای رب العشق ، وجودم حسنکک حرارتیله ذکر ایدن آتش بر تسبیحه دوندی .
 عرش و کرسی شاشیردم . هپ ذره لرم کعبه سوزانک طواف ایچین احرام عشقکه یورونه رک دور ایدر اولدی و بن سکریمدن هیچقیری فی قهقهه یه تحویل ایدر اولدم .
 سن بودورانی اولیله تشدید ایت که ، مجنونک کوکسنده کی خنچردن صیچریان ذره لرم دوری ، دوزانی ، طوافی اونوتسون . تا که دارماداغین اولسون و سنک وصالکی بولسون !

« ابن خلدون » ده اجتماعيات

— ماہدہ و ختام —

— ۸ —

کتابنک صوڪ فصلندہ رہ آاسیت متفکر ، خرافاتہ هجوم ایدیور . چونکہ کوریور کہ کندیسنک سیاسی - اجتماعی نظریہ لری دینک نظریاتیلہ تطابق ایتہ یور . بونقطہ دە حس ایدرسکز کہ اختیار مسلمانک دینی شعوری اویانمش ، حقیقت مسئلہ سندنہ پیغمبرک حدیثلرینہ مغایر اولہرق ایلری سوردیکی فکر لردن دولایي کندیسنی تکدیر ایتشدرد .

اوزمان ابن خلدون بوتون غیرتی ایکی شیء آراسندنہ کی تطابق وتوافقی تأمینہ حصر ایدیور ، کندی کشفلرینک ، قرآنک مقدس نصلریلہ متضاد اولمدینی حقندنہ دلیللر تدارکنہ چالیشیور ؛ « یالکز قوتلی براتحاد ، برفرقہ نک حاکمیتی تأمین ایدہ بیلیر . قوتلی برفرقہ یہ استناد ایتکسزک قانونک علیہ دارلرینی تجزیہ ایتک غیر قابلدر » دیکر طرفدن حضرت پیغمبر فرقه جیلغہ متعلق خصوصاتی رد ایدیور ، بونلردن چکنمکہ امر و یرییور ودیور کہ « آللہ امر ایتشدرد کہ قبل الاسلام روحلرکزی املا ایدن کبروغروری ترک ایدیکنز . اک نجیکنز ، آللہدن اک چوق قورقاندرد . کذا بیلیورز کہ جناب حق کندیلرینی مادی رفاهہ و ذوقہ مبتلاقیلان ، رحم وعدالتی ترک ایدن حکمدارلری تلغین ایتشدرد . فی الحقیقہ پیغمبرک ایستدیکی شی بوتون انسانلری دینی بر آھنکہ ادخال ایتکدی . چونکہ اوکا کورہ بوعالم ، آنجق اوتہ کی عالمہ حکمک ایچون برکیدرد . بوکہ چوشک غایہ سنہ وصول ایچون ضروری عمللرک تدارکی لازمدر . بناء علیہ حضرت پیغمبر بعض حرکاتی مدافعہ ، بعضیلرینی تلغین ، بعضیلرندن اجتنابی امر ایدیورسہ بوندن او حرکتلری بوسبوتون قلع ایتش اولسی نتیجہ سنی چیقار ماملیدرد . او ، یالکز بوحرکتلرک ممکن اولدینی قادر حقیقت علاقہ وغایہ سیلہ اجراسنی آرزو ایتشدرد ،

غرب عالمک ، سیاست علمندنہ ، بوکونکی حکومت آداملریلہ عینی ذھنیتندہ اولدینی کوریورز . حکومتہ ویردیکی عقلی نصیحتلرک قرآنی نصوص ایلہ مطابق اولمدینی سویلہ یرک موقفیتلی برتاویل ایلہ سیاستی ودیننی تالیفہ چالشمشدر . بزم دیندار حکومت آداملر مزکدہ کلیسا ایلہ قارشیلاشدیرلر دقلری زمان یابدقلری حرکتلر بوندن باشقہ میدرد ؟ زورہ کلدکلری

زمان كوچوك بر هديه ويرهك كليساچيلردن كندى كناهلرينك عفونى طلب ايدرلر .
بومسئلهده ، خلاصه ، دائماً شو كوچوك له ضرب مثلى خاطرلايكز : ايكي مومدن بريسي
شيطانه ، بريسي ده اللهه ويريكرز .

ابن خلدونك بوسيال تفسيرى ديكر بر نقطه نظر دنده شايبان دقدر . بوراده خرافاتدن
صيريلش ، حر بردكانك دوره حاكم اولان اخلاق و دىنى فكرلر ايله نصل مجادله يه كيريشديكى
كورويورز . اكر ابن خلدون زماننده بر سانسور ، مطبوعات اوزرنده هرهانكى بر معايه
اولسه يدى شههسز حكومت حقنده بوقدر حر وره آليست فكرلر درميان ايده ميه جكدى .
زيرا سانسورك مقاصلى قارشوسنده ويا عدليهك تعقيباتى اوكنده بولنه جقدى .

بو دورده زجرى ، احتياطى اولان عدلى واسطه لرك نه دن عبارت اولديغى بيلمه يورز .
مع مافيه برسب واردى ، وبوسب بزم اندلسلى متفكر مزه مدهش بر قورقو ايراث ايدوردى :
قر آنى قدسيك محافى اولان « جامع » ايله بونك تحت حمايه سنده بولونان رسمى اخلاق .
ابن خلدون بونلره ظاهرى بر صورتده قارشى كله يور ، بونكله برابر ره آليست فكرلرينى
اظهار ايتكده استعجال كوستيوردى ، وقارنه سياستك دىنى حكملر و قر آنى نصلر ايله
تصادم ايتديكى ادعا ايدور وبوقناعى و يرمكه چالشيوردى . بو نقطه نظر دن ابن خلدون
تام معناسيله معاصر بر متفكر عد ايديله بيلير ، آنا قردينك تلقى ايدلمكسز ين پك اعلا
آرامزده باشايه بيلير .

سياستى و دىنى تاليف مسئله سى بوكون حكومت آداملرى طرفندن تطبيق و اعمال
ايديلن بر صنعت دكلى در ؟ ابن خلدونده بو صنعتك ماهيتى بيلور ، اونكله اجراى عمل
ايدور ، ايديله سنى ايسته يوردى .

ابن خلدون فرقه انضباطنه ، فرقه نك سياستده اهميته اشارت ايتشدر . اوكا كوره
سياسى حياتده فرقه ، بالتيجه فرقه موفيقى قوتلى بر عاملدر . ديكر طرفدن بو ، دينك
وصايا و نصايحه مغايردر . فى الواقع يوقارنده سويلديكمز كي بيغمبر صنف و فرقه فكرلرينى
رد ايدور و هر نوع انحصار حيلق - *exclusivisme* ك يرينه صنف و فرقه فرقى
كوزه تمكسز ين سومك امر ايدور . بوراده سياسى و دىنى نقاط نظر آراسنده بر تاليف
وجوده كتيرمك ايچون باقكز ابن خلدون نصل بر تفسير ياپور : « بيغمبرك ردايتديكى بو
فكر انسانه ضرور وريوردى . بيغمبرك ايستديكى شو ايدى : انسانلرى صويلرينك

بویوکلکدن طولای تفاحردن ، دیکرلرینک ضررینه انتفاعدن منع ایتمک . چونکه بویله بر خط حرکت اوته کی عالمده هیچ بر منفعت تأمین ایتمز . فقط بز فرقه و صنف فکرینی آنجق حقیقت علاقه سیله واللله خدمت یولنده استعمال ایدرسهک بونده وسیله اتهام اوله جق هیچ بر شی بولنه میه جقدر « کورولورکه اون درننجی عصرده بر عرب اجتماعاتجیسی ، اجتماعی حیاتک دینی تجلیاتی اوکنده ، مشکل بروضعیتده بونونیور . هر نه قدر عدلی و سیاسی تعقیبات یوقدی ایسهده علملرینک حقیقتی بوتون سربستیسی ایله ایضاح ایده میوردی ، زیرا قارشیسنده پیغمبری و قرآنی ، یعنی حر دوشونلری قونطرول ایدن الله محبارینی ، بولیوردی . طبیعتی ایله فکرلری قرآن کریمک سوزلریله مطابق دکلدی . بوکونده بعض مفهوملرک صارصیلمسندن قورقان حکومت عینی رولی اوینامایورمی ؟

- ۹ -

حقوق سیاسیة عالملرینک حسابانی و روحانی قوتلرک منشائنه عائد افکار و نظریاتی بشیور سنه اولکی بر عرب اجتماعاتجیسنده ، یعنی ابن خلدونده کورویور « دین ، پیغمبرک ثولومندن صوکر ، اونی تمثیل ایدن بر خلیفه یه محتاجدر . بو خلیفه مؤمنلرک یوکسک حقیقتلره مطابق یاشاملرینه نظارت ایتمک مجبوریتنده در . دیکر طرفدن انسانلرک بعض مشروع حکومتلر تحت اداره سنده یاشامق ایچون بر جماعت حالنده طولاندقلرینی ده بیلورز . کندیلرینی کندی رفاهلری استقامتنه سوق ایدن وینه کندیلیسی ایچون مضر اولان شسیلردن اجتناب ایتدیره ن بر شخص ایله اکتفا ایدمه زلز . بو شخص یا حکمدار و یا قرالدر . صوکرالری اسلامت غیر مؤمنلره قارشی حرری و اونلری اهتدایه اجبار ایتمکی امر ایتدیکندن اسلامده ایکی قوت تأسس ایتمشدر . جسمانی و روحانی اولان بوایکی قوت اسلامی غایه لرک تمامی اجراسی نقطه نظرندن متقابلاً بر برینک معاریندرلر « دیکر دینلر بوتون انسانیتته خطاب ایتمز و تضیق ایله اهتدا ایتمز لر . بناء علیه اونلرده دین ایچون حرب ، فی سبیل الله مجاهده یوقدر . بونک ایچوندرکه دیکر ایمپراطورلقلرده روحانی رئیسار جسمانی مواد ایله مشغول اولمازلر . اوراده جسمانی قوت ، کندیلیسی بر تصادف و یا انتخاب و یا خود بر انتقال ایله اکتساب ایدن شخصیتلرک ائنه براقلمشدر . »

عصر مزدهده ایکی قوت مسئلهسی و مختلف حکومتلرده بونلر آراسنده موجود مناسبات باشقه درلو دوشونولمه مکده در . دارالفنونلر مزده کی ایضاح طرزلری بوندن آیری بر شی

دکدر . محقق اولان شودرکه حقوق سیاسیہ عالمزندن اول ابن خلدون ، اون دردنجی عصرده ، مسئلهنی حقیقیه واطرافیه ایضاح ایتشدر . قبول ایدیله حک باشقه برقطهده اجتماعی مناسباتک نه اساسلرنده ، نه سجهلرندن دکشمه مه لریدر . دکای بشرک دواملی برآمودج اوزربنه تشکل ایتش و ترقی ایتمه بورکی کورومسندن ، هر عصرده میلونلرجه دماغدن بلاهتدن فطانتہ دوغرو عین درجه لری کچرمسندن دولانی ، بشیور سنه مقدم ، عین اجتماعی حادثاتک منور بر دماغده ، بوکونکی شکلده ، عکسدار اولسی چوقده حیرت ایدیله حک برشی دکدر .

ملاحظاتمکز موضوعنه دونهلم : بو صفحه لر ایله یالکز اوکوست قونندن اول دکلی ، فقط ایستالیانلرک ایلك اجتماعی دیه کوسترمکه جالیشدقبری غامبانست ویهو- *g. vico* دنده اول اختیار برمسلمانک مستریح بر دماغ ایله اجتماعی حادثه لری تدقیق ایتدیکنی ، بو موضوع اوزرنده پک درین فکرلر اورتیه قویدیفنی کوسترمک ایسته یورم . فی الحقیقه ابن خلدونک اثری ، بوکون بزم اجتماعیات دیدیکمز شیدر .

بناء علیه اجتماعیات اساسنده یکی بر علم دکدر . شهه سز ابن خلدون زماننده ده یکی دکلدی . اجتماعاتی الک ابی تصدیق و تحقیق ایدن نقطه شودر : اجتماعی حادثه لر هر زمان بعض مفکره لرده ، فردی تاثیرلر کی دکلی ، فقط مقابل اجتماعی تاثیراتک نتیجه سی کنی منعکس اولمشدر .

فی الحقیقه آرتق اجتماعاتی فردی هوسرک فانی افاده لرنی عد ایتمک مسئله سی موضوع بحث اوله ماز . چونکه کوربورزکه ، دور دور منور دکالرده ، اجتماعی حادثه لر عینی طرزده انعکاسات پیدا ایدیور . بالنتیجه اجتماعیاتده اجتماعی واقعاتی ، اجتماعی نزع لری افعال و تمایلاتی کی قبول ایتمک لازمدر . چونکه مختلف مدیبتلرک و مختلف دورلرک متفکر لری ، تشابه بر تعلق اوزرنده تصادم ایتشدر ، اوراده مختلف اجتماعی مسائلک علمی ایضاحنه عائد مفتاحی آرامشدر . [۱۰]

ضمیمه الیومین لغوی

[۱] ابن خلدونک بومهم و معاصر علم و فلسفه ایله علاقه دار فکری « ابن خلدون » آدی اوزرنده اصلی متلریله برابر کوسترلشدر . اورایه مراجعت ایدیله بیلیر . بوراده کیلر اولجه عرض ایدیلدی و جهله ، قومبولوتیز « دن نقل صورتیله در .

آنادولوده معدنی صولر

أسكى استانبول [*Xanthapolis*] ایلجه لری - ، بوموق ؛ آیواجق قضا سنده [بیغا (چناق قلعه) ولایتی] بوزجه آدانث ۸ کیلومتره جنوب شرقی سنده برکوی در . اطرافنده مشهور (آلکساندریا ترووا) خرابه لری مشاهده اولمقده در . منبع لری ؛ بوکویک جوارنده خرابه لریک نهایتنده کاش در . چناق قلعه یه مسافه سی ۳ ، جوار کویله ۱ ساعت در . بو شهرک مسموریتی زماننده موجود اولان مکمل لیان ألیوم قوم ایله دولش در . [۱]

کوزل بریول - بر ساعتک - میاه حازه یی دکزه ربط ایدر . سیاحلر آت و آراهه ایله راحتجه بو صولره کله بیلیرلر .

أسكى استانبول معدن صولرینک بعض خسته لقره دوائی، شفا بخش تاثیر جوق دن بری معلوم اولدیضدن رومالیز طرفندن ایشله تیلدی ، حتی حریدن اول ؛ رومالیز طرفندن پاییلان حاملر تمبرویکی پارچهلر علاوه سیله توسیع ایدمش ایدی . قادین و آرککلره مخصوص ایکی حوضه ، انتظار سالونی ، وستیه لر ، جامه کانلره بولونمش شخصی حجره لر وجوده کتیرلش ایدی . خسته و زائرلر حالاً بوراده اقامت لری اتناسنده مذکور تأسیساتی بولاییلرلر .

منبعک بنالیزی در آغوش ایدن منظره سی دلنشین برده اورمان وجوده کتیرلش در . صولرک اوصاف و ترکیبی - . أسكى استانبول معدن صولری کسکین (سرت) و قلو روره سودیک صیجاق ، چلیکلی (ده میرلی) صویرینه عائله ده قوللانیله بیلور . بو صولر ؛ غرانیتلی اراضیده اوج منبع دن چیقار . بوتون موسملرده حرارت ۶۲،۵ ، ساتی غراددر . بو مشترک حرارت اوج منبعک ترکیب کیمیوه لرینک جوق مشابه بولنسی عین منشأی حائر بولوندقلرنی ظن ایتدیرر . دکزه هرانه قدر یاقین ایسه لرده سخونت ، تحلیل ، خصوصیه برومور ، ایودور قلو لریک ققدانی دکز صویله دوغرون دوغرویه مشارکت لری اولدیغنی کوسترر . صرفیات دقیقه ده ۱۳۳ لیتره یاخود یکریمی درت ساعت ده ۱۹۲ متره مکعبی حجمنده در .

صولرک تحلیل - . مختلف منبعلردن آلتان نمونه لر پارسه کوندریله رک فرانسمعدنیات ماش مهندس لریندن و معدنیات مکتبی قلمی مدیری A. Carnot طرفندن تحلیل ایدلدی . کیمیوی

تحلیل، طبی تجربہ لایہ اسکی استانبول صولرینک یالکز تورکیہ دہ کی بوتون معدن صولرینہ دہ کیل فرانسنک *Jura*، پروسیہ دہ *Kreuznach* آلمانیادہ ہومبورغ، ہس دہ *Neuheim* جزایر دہ حمام الملو آن معدن صولرلیہ موقفتیہ رقابت ایہ بیہ چکی ثابت اولدی . یالکز یوکسک حرارتندن ماعدا دیگر خصوصاندہ بنالف الذکر اچنی صولرہ بویوک برامشابت عرض اییدیور .

اسکی استانبول قاینقاریندن بنغان ایڈن صولرک تحلیلی :

آسید قارویک دہی قاربونات	غ	۰,۲۳۵۲	۰,۲۳۵۴	۰,۲۲۴۱
آسید قلویدریک (خامض قلوڑماء)	»	۱۳,۸۴۶۳	۱۲,۳۸۰۹	۱۳,۳۳۷۸
آسید سولفوریک (خامض کبریت)	»	۰,۰۸۵۰	۰,۰۸۶۰	۰,۰۷۵۹
سیلیس	»	۰,۰۲۲۰	۰,۰۲۳۰	۰,۰۲۶۰
پروتوقسیددوفیر (حمض اول حدید)	»	۰,۰۱۷۶	۰,۰۱۸۹	۰,۰۱۹۱
کیرہج	»	۱,۱۵۸۵	۱,۱۳۸۹	۱,۲۳۰۰
مانیہزی	»	۰,۱۱۰۸	۰,۱۴۴۰	۰,۱۱۲۰
یوتاس	»	۰,۷۹۶۶	۰,۷۶۰۴	۰,۸۰۰۰
سود	»	۹,۶۱۹۹	۹,۰۹۵۵	۹,۴۴۷۸

مواد عضویہ

ضعیف چیز کیلر ضعیف چیز کیلر ضعیف چیز کیلر

یوق یوق یوق اییود و بروم

معلق حالده بولونان مادہلر (دہ بو)

پہراوقسیددوفیر	غ	۰,۰۲۱۰	۰,۰۳۰۰	۱,۰۳۰۰
قاربونات دوشو	»	۰,۰۱۷۰	۰,۰۲۱۰	۰,۰۱۹۰
خالقیق	»			چیز کیلر چیز کیلر چیز کیلر

کیمیاکر معدنیات باش مهندسی

Leon Réovlt *A. carnat*

آئیدہ کی جدول ہومبورغ ونہ ہایم واسکی استانبول معدن صولرینک مقایسہ ستنہ خادمدر . [لیترہ اعتباریہ]

فائیت ایدر . اُسکی استانبول صولری خصوصیه آچیق هواده صوغوتقدن صو. کرا بانو حالنده قوللائلی و بعض احوالده عادی صو ایله قاریشدرملی در . داخلأ استعمالنده ملین ، مسهل کی تأثیر ایدر . قارین خسته لرنده ، پاراپلاژی ده آزمقدارده قوللائیله بیلور . عمومیتله بوصول وجودی تقویه ایدیجی و خارجاً قوللائلقدده اوزون مدت tonique تأثیره مالکدر . حتی بعض احوالده دوران دمه یاردم ایدر . بانوسی هرشیدن اول صراجه ، لنفاویت فقیردم ، ضعفیت عمومیه خسته لقلرینه ائی در . كذلك التهابات رحیه ، عقدویه ، مزمن مفصل روماتیزمه لرینه قارشی حسن صورتله اداره اولنور . مزمن مفصل روماتیزمه لری و روماتیزمه دن متولد جلد خسته لقلری ، مزمن دامله خسته لقلرینه ، قورشون یاره لرینه (آتشی اسلحه یاره لری) بویوک خدمتله ایفا ایدر .

کوزولیورکه اُسکی استانبول صولری اوصاف دوائیه جه بویوک برقیقتی حائرذرلر . خصوصیه آدالر دکزینک هر دم بهاری لاجوردلکلرینه آچامش اوکنده کنیش ساحه سی (پلاژ) اعتباریه اوروپانک اک مشهوردکز حاملرندن بری اولان (ostende) تقدم ایدر .

حال حاضرده بومبعلزک تأسیساتی اوروپاده کیله نظرأ چوق ابتدائی در . بومبعلره اوروپاده کی امثالی کی صو ک شکل ده حاملر ، خصوصیه دکز بویونجه بویوک براوتل غازیو انشاسی لازم در . دکزله منابع آزاننده اوتومویل و تراموای تأسیسی و لیمان ایجابنه کوزنه تنظیم و انشا ایدیلورسه ائی برتجمع مرکزی ده اوله بیلور . بو صورتله شهرت تاریخیه سی ده دیریلور . . سیاحلرک ، خسته لرک ، متزهینک اسباب حضور و راحتی تأمین ایدلرکجه بوراسی آنادولونک استقبلاً اوستاندی اولابیلور . حربدن اول بومبعلزک اداره وایشله تیلیمی خصوصی سنوی ۱۰,۰۰۰ غروش اوزرندن اوج بیل مدته برمقوله ایله آزینه بلدیسه سنه ویرلش ایدی . غربی آنادولو (آیدین ولایتی) - غربی آنادولونک برقمینی تشکیل ایدن آیدین ولایتی عمومیتله برکانی اراضیدن مرکدر . خصوصیه آدالر دکزینی وجوده کترین (نه ژه سید انهدامی) تسمیه ایدیلن بویوک برچوکوتی ناحیه سنک قیلرینی تشکیل ایدر . بوراده برچوقالتوا ، انهدام ، اندفاع طبیعی حادثه لری و قوعه کلش اولدیغندن میاه حاره معدنیه مبدولاً موجوددر .

بونلر دخی اُسکی استانبول معدن صولری کی بذاته قیمتلی و موقعلرینک اهمیتلی جهتله استقبلاً بشری تجمعات مرکزلی اولغه قوتله نامزددرلر .

چشمه ایلیجه‌لی چشمه قصبه‌سنگ جنوب شرقیسنده ، ساحله‌در . درجه حرارت $50^{\circ} - 55^{\circ}$. صوبی دیگرلرینه نظراً پک چوق‌در . ترکیباتی : (آزهمقدارده کبریت ، قلو‌رسودیوم ، سولفات‌دوسود قاربونات دوسود) . مدرر ، بوره‌ک ، قاراجکر ، روماتیزمه خسته‌لقزینه نافع اولدینی مجرب ایمش [۱]

آغامنون ایلیجه‌لی — . ازمیرک جنوبنده دوه داعی قاباتپهلر آره‌سنندن کچن چاقال بورنده دکزه قاریشان صووق صو دره‌سنندن چقار . درجه‌حرارت 48° . بعض قاپال آراسنده 70° دره

ترکیباتی : (سولفات دوسود ، قاربونات دوسود ، مغازی رمقدارده‌حامض کبریت‌ماء) مشهور تیمروو محاربه‌سی قهرمانلرندن نیم معبود (تیتان) اغامنونک محاربه‌دن عودتده بوراده مکک و آرام اتمسی سبب تسمیه‌سی اولش در . تورکجه‌سی بالحق اووا ایلیجه‌سی در . آلام عصیه‌نک علاج مؤثری ایمش .

بو ایلیجه‌له منتظم بر شوسه زاردر (ازمیره دورت ساعت) یازین پک چوق زیارتجیلر کلیر . ایلیجه‌له محنده متعدد غازینو ، اوتل بر چوق بقال دکانلری ، لوقنطه‌له موجوددر . بوراسی عادتاً اوفاق ، فقط هر جهته معمور برکوی حالی آلمش در . پلشا ایلیجه‌سی . — برعه قضاسنده موجود بش ایلیجه‌دن بری در . برعه‌نک ۱۵ ک . م شرقنده در . درجه حرارت 32° .

ترکیباتی : (سولفات دوسود ؛ مغازی ، قاربونات دوسود و سربست حامض کبریت غازی) .

قاینارجه ایلیجه‌سی . — برعه‌نک ۱ کیلومتره جنوب غربیسنده در . حرارت 26° . طبعی طوزلو ، بوروشدیریحی در .

ترکیباتی : (قاربونات دوسود ، سولفات دوفهر و سربست حامض کبریتی) منشأ ایلیجه‌سی . — ایازمند ناحیه‌سنگ (برعه‌ده) شرقنده در . حرارت (25°) ترکیباتی : (سولفات دوسود ؛ دوفهر ؛ قاربونات دوفهر و حامض قاربون غازی) کییکلی داغ ایلیجه‌سی . — قوزاق ناحیه‌سننده (برعه‌ده) کییکلی داغ‌دن چقار . حرارت 25° .

ترکیباتی : (سولفات دو‌مغازی و سود ؛ حامض کبریت‌ماء) .

قاینارجه ایلیجه سی . — برغمه دن ۱۶ ک . م مسافه ده برغمه — دیکیلی جاده سی
قیسنده در .

ترکیاتی : (سولفات دوپوتاس و سود ، و بر مقدار حامض کبریت ماه غازی)
اهالی بو قاینارقره (چامور حامی) دیرلر ، بو صولردن کرک بامبو ، کرک چامورینی
وجودلرینه سورمک صورتیه امرار جلدیه به قارشى استاده ایدرلر .

قوش آداسی ایلیجه لری . — قصبه نك جنوبنده در . بو معدن صنونك اوزری
آثار عقیقه دن بر کمر ایله اورتولو و بش متره درینلکنده حوض شکلنده بر محل در .
حرارت : یازین ۱۵°

ترکیاتی : (سولفات دومانیه زى و سود حامض کبریت .)
دها جنوبده منتشا (مغله) ولایتی ایچنده برچوق صیجاق قاینارقره واردر . باشلیجه لری
بروجه آتی در :
کیرمه دهره سی (یاخود بنیان الرؤف) . — بوز اویوک کوبی (موغلا نك غریبنده)
یاقیننده در .

حرارت ۳۵° . کبریتی بر صودر : باشلیجه ترکیبی ؛ سود ، مانیه زى حامض کبریت ماه .
بو منبع تقریباً اون ییل اول قازلش برحوض شکلنده جو قوردن عبارت ایکن صوکرالری
اوزرینه بنا یایلمش ، حجره لر وجوده کتیرلش در .

کوک بل قیناغی . — بو آدده صیره داغ لرك اتمکندن چیقار : ترکیجه $CaSiO_3$ معدن صوبه
بکنزه . (قاربونات دوسود ؛ ماغه زى و سربست جالده حامض قاربون غازی)
دالیان قیناغی . — کو بچکز کولنك دکیزه آق دینی محله در . کو کور تلی در .

قاینیچ معدن صوبی . — کو بچکز کولنك شمال غریبسنده اوله مه ز داغی یاقیندن
چیقار . حرارتی ایچه یوکسک ایسنده کولک صولرینه قارشاسندن ۳۷° تزل ایدر .
(تصرفی ایچندن چیق دینی چفتلک صاحبه هانددر)

کبه ایلیجه سی . — کبه لر کوبی کونك (قنجه قضاسی) بر چاریک ایلر و سندن قایا
ایله مستور بر کهف طبعیدن چیقار . حرارت ۳۳° صوبی چوق در . ترکیبی : (سولفات
دوسود ؛ مانیه زى ؛ حامض کبریتی)

دالیان صوبی . — بش پارماق داغ لرنك باغچه بورون کوبی (میلا سک شمانده و بر

ساعت مسافه‌سنده) جهت‌دهی کی آنکیندن حقار. ترکیجه *vichy* صوبینه بکزه‌ر، یالکز
براز خفیف‌در: (قاربونات دوسود؛ مانغیزی؛ حامض قاربون)
ایجه صوبی. — صودره داغنک (میلاس قصبه‌سنگ غربنده) دیندن قاینار. ترکیبی:
(سولفات دوسود و مانغیزی.)

قارا ادا قابلیجه‌سی. — قارا یا خوداوراق آداسنک بودروم قصبه‌سنگ جنوب غربنده
و بر ساعت مسافه‌سنده شرق طرفده؛ دکز قیسنده داغ دیندن حیقار دکره قاریشیر.
حرارت ۱۵-۳۰ ترکیبی: (کوکورت و آرسه‌نیق املجه‌سی؟)

حرارت درجه‌لری و خواص دوائیه‌سی مختلف بو قایناق‌لردن بعضاری؛ جوارنده بولونان
خلق طرفدن بیلک معین آیلرنده — مایس — آغوستوس قدر — زیارت و استعمال اولنور.
خلاصه؛ شیمدیک اقتصاددی فائده‌لری بک محدود و موضعی بر حالده‌در.

غربی آنادولو — آدالر دکرزی قیسی — ده موجرد باشلیجه میاه حاره معدنیه بولنردن
عبارت‌در. ۶ تشرین مانی ۳۴۰ بک اوغلی — تیه باشی م. شریف

«تاریخ حکمت» ده صوفیون

بشریت، تاریخ تفکر اعتبار‌له بوگون درین راقلا بک عرفه‌سنده یا شادینی قناعتنده‌در.
انسانیت روحنک آلدینی اشکال، او قدر ائلی واضطرابلی منظره‌لر کو ستریورکه افکار
بشرده سکون، استقرار کی نتیجه‌عملیه موصل هیچ بر طریق قالمادی. بونک اسباب
فلسیفینی ایضاح ایچون تاریخ اوچ درت بیک سنه لک منقولات فکریه‌سنه دکل بوگونکی
جمعیتلر روحنک آلدینی معنای اختلاچی آ کلامق کافیدر. یوز بیکلرجه انسانک، مادیات
دریالری بک مرابوت انکیز داغله‌لری ایچنده بوغولدینی کوره‌ن حتمی متفکرلر، برنور،
بره‌ایولی آرابورلر. بوگونکی تبعاتک و ترقیات علمیه‌نک استهداف ایتدیکی غایه، جمعیتلری
صاران بو وسوسه وجدانیه برچاره بولق، اونی بو فلاکتی جریاندن قورتارمقدر.

متفکرلر، علومی فصل برتصنیفه اوغرا مشلر ایسه فلسفه تاریخی ده نیه عقلیه‌لرینه کوره

۱ - عصمت تفکر و طفولیت فکریه دوره‌سی

۲ - استنتاج عقیده و معارف الهامیه دوره‌سی

۳ - تجربه و حکم فنی دوره‌سی

بر دورک ابتداسیله دیکرینک انتہاسنی صراحتاً تعیینه، بشری جمعیتلرک بو کونکی منظرلرینه کوره امکان فنی یوقدر. ذاتاً بوتقسیم، معظم انسان کتلهلرینک نسبی و متمادی تکمیللرینه کوره در. ایچنده یشادیغمز کره تا دور ابتدائی حالنده یشایان جمعیتلرک نمونه و یادکارلریله طولودر. بو علمده هر نه ظهور ایدرسه اصلی برطاقم قانونلره تابعدر. بو بسپدن مرکبه، ادانادن اعلایه، ناقصدن کامله دوعرو بلا توقف بر آقین، لاینقطع بر سیردرکه ازلدن ابدہ قدر دوام ایتمکده در. فن بوکا « اصول تکامل » تصوف « سیر سلوک و اصول نشأت » دنیور.

لکن کائنات و بوتون بوکونی شأنلر، بو لایحسی ظهورات بر مبدأ ایله بر منتہانک اسپریدر. بر ذره، بر کل، بر حیوان، بر کره، بر عالم و کافه هیاکل وجود بو قاعده‌نک زبون و محکومیدر. هر آن غیر منقسم اجرای فعل ایدن قانون، تکامل و تکمیل ایده ایده لایعد اشکاله تحول ایتمش و هر تحوله بقائی بر موجودیته مظهر دوشمش ایسه دوام، توقف ایتمش ایسه فانی و مندرس اولمشدر. بو آفاقی علمده دوام ایدن متمادی نظاہراتک بالخاصه حیاتیاتک « مورفولوژی: استحالیات » اقسامنی ازانہ ایدن حادثلره عائد تکامل نظریه لری لامارک، داروین، وری کبی ماتریالیست علملرک علمی نهجه واصل اولدقلری نتیجهلر، مع الاسف مواضعه عقلمیه‌نک اک یوکسک روحی، حدسی تجلیلله تعادلی، تکامل حقیقینک سرینی الده ایتمک امکانی دائماً عديم قیلمشدر. ذکای بشرک اک صبوک سعی ندای حیرتله قاپانه جقدر.

چونکه بوتون حقایقک مصدری ذات مطلق، ذات مطلقک نعوت کالیه‌سنه معکس ایسه معرض وحی و الهام اولان انبیا در. قانون تکامل، دور کالات و استنتاجیه بی علما و حکمایه، کالات الهامیه‌سنی اولیا و انبیایه تودیع ایتمشدر. منقرض عصرلری هاله دار ایدن اعظام، اوزیریس، براها، زردشت، قونفوجیوس دن تافیتاغورث، آریسطو و پلوتنه قدر ذکانتک اک قطعی و کسکین استنتاجی و سیر تکاملنی کویترمشلر. فقط دماغ بشر، بو افاویل تشوشاتک قسوتلی انجمندن یزار اولهرق دالغین و متحیر دوشونورکن بر نورک

برکونشک بردنبره دوغدیغنی کوردی. ایشته بو نور اراده نك استقلالنی، بشریتک حریتنی، دوچار ضمور اولغه یوز طوتن عرفانی مهر نبوتله تأیید ایتدی. حیات وکاشانی احاطه ایدن قرانلق کیجه لرك نهایت بولدیغنی اعلان ایتدی. - که اوده فخر کائنات خاتم الانبیا «ص. ع» در.

بوندنصکره لدنی معارف، الهام و حکمت صورتنده نوردن عالم یاراتمش، الهام و حکمت ایسه وحی دن استعاره فیض ایدهرک صیمی حسلرک، قلبی فکر لرك وجدانی مشاهده لریله کبریائی بر حقیقته مظهر دوشمشدرکه بوده منبئی ذات نبی، منشأی جناب علی اولان حکمت صوفیوندر. بوتون منظومه افکارک بقا مرتبه لرینی جامع اولان بو فکر، «لا، ایله» «الا» بی عمده قبول ایتمشدر. اونک محتواسی خارچنده هیچ برشی قالمشدر. صوفیون، وجدانک، اخلاقک، انفسی کلاک نهایتی اوله رق ولایتی اصل قبول ایتمشدر. و بونی ایکی قسمه آیرمشلردر: ولایت عامه، ولایت خاصه. ولایت عامه ده بوتون موحدین مشترکدر. ولایت خاصه، سلوک کورنلر ایله واصلره مختصدرکه عبدک فنا سندن وحقله بقا سندن عبارتدر. روحی تصفیه تکمل ایتدکجه سالکده ربانی وصفلر ایله نورانی وصفلر ایله نورانی بر وجود پیدا اولور. بو حالی ابو علی جرجانی «الولی هو الفانی من حاله الباقی فی مشاهده الحق لم یکن له عن نفسه اخبار ولا مع غیر الله قرار» دیه تعریف ایتمشدر. - رساله «قشیری ده ولی»، شو کیمسه درکه حق تعالی اونک امرینه تولی ایدر - مالک و متصرف معناسنهدر - حقک عبادات و طاعاته. متصرف، متوالیاً حقک عباداتی اونک اوزرینه جاریدر. اونکله حق آراسنه عصیان داخل اوله ماز. ربوبیت ذاتی، الهی صفتری، احوال، حوادث و نوازلک تفصیلی صورتلرنده تفصیلی اصول ایله مراتب توحیدی اجمال ایتمشدر. - اونک ایچون نبینک ولایتی نبوتندن اولادر دیرلر - عرفای صوفیه عندنده مراتب توحید دورتدر: ایمانی توحید، علمی توحید، حالی توحید، الهی توحید. ایمانی توحید، آیات الهیه نك منصوصی تبلیغیه مخبر صادقی تصدیقدر - که ذات حقک معبودیته استحقاقنه و فردانیتنه اقراراً ایماندر. صوفیه ضرورت ایمان حکمیه عامه مؤمنینی بو توحیدده مشارک عدایدلر. علمی توحید، حقیقی موجود مائر، یقیناً حق اولدیغنه جازم اولقددر. چونکه جمله ذوات، صفات، افعال صفات مطلقک معکس نورلیردر. حالاً توحید، ذوق ایله حاکم امتزاجندن ظهور ایدن تشأندر. موحد، وجود واحدک جاملنک مشاهده سیله عین جمعه مستغرق اولور. سالک توحید امواجنک تصرفه دوشر.

شیخ الطریق جناب جنید بو حالی « التوحید معنی یضمحل فیہ الزبوم ویندرج فیہ . العلوم ویكون الله کالمیزل » دیه بیان ای دیور. الہی توحید ، ذاتک معرفتہ در . متکلمین بورادہ امکان ادراکی ، قبول ایتشلردر .

حکما و صوفیون از جمله امام غزالی و امام الحرمین ذات معرفتک استحالہ سندہ موافق قالمشردر . امام علی رضی الله عنہ « رأیتہ فعرفتہ فعبدتہ ولم اعبد رباً لم ارہ » یعنی بن ربمی کوردم ، بدم ، عبادت ایلدم کورم دیکم ربہ عبادت ایلم بیورمشردر [*] تشبیبی فکرلردن تنزیہاً ذات حق ، هر دورلو نعتدن تجرید ای دیلورده ذکای بشر ، قارشوسنده مجرد برالوہیت مفہومی کوریرسه بوتون تجلیات ، شئونات ، حادثات ، وظواہر کونیه معناسز واستنادسز قلمش اولور . صوفیون ذات معدوم عدم محضدر . نفی صرفدر . حقیقی موجود وھیچ برذات موجود ، محض عدمی قبول ایده مز . بناء علیہ جناب حق بر ذاتدرکہ جمیع احوالہ باقی وثابتدر . عالمک وجودی حقت برظلی مختلف اسملرده تجلیسیدر دیورلر . جہاہ مخلوقانده حقت ظهور خاصی واردر . هر مفہومده تجلی حیثیتہ محضیدر .

صوفیونک « وحدت وجود » اعتقادینہ مقابل « وحدت موجود » نامنی طاشیان دیگر بر منظومہ فکریہ واردرکہ بونی اک زیادہ مادی عالم مدافعه ایتشلردر . طبیعی تجربہلردن متحصّل بو نظریہلر ، الہی نورلردن معکس تجلی بولان اولی حقیقتلرک یاننده جانسز وقوری تلقیلردر . دنیلورکہ الله مادی عالمک ایچنده ومادہده منحل ، بزى احاطہ ایدن عضوی وغیر عضوی موجودلرک تعقیب ایتدکلری تکامل سرلری عین مادہک قوتیلہ حصولہ کلن کیفلردر . بونک اسی جانبی آتوملر ، مادہ ایلہ قوت کی بر جوهرک مختلف طرزده کورینن شکللریدر .

حالبوکہ بوتفکر سیستملری ، ذات مطلق کی بوتون معلولاتک توقف ایتدیکی برعلتی ، سبیدن مستغنی بر سببی تعیین ایتدیرہ جک ماہیتده دکلدلرلر .

صوفیون ، معرفت اآہیدہ عقلک ، ذکانتک اذقدرتلی صلاحیتنی آشوب روحی حدس ایلہ یورومشردر . فلسفہ ، عقلی تتبع سایہسندہ جناب حق ، بر موجود مطلق وغیر متناہی واکمل اولمق ، اشیانک علت اولاسی بولمق اوزرہ تصور ایدر . جناب حقت تصور فلسفیبی حقندہ بومعانی و تصور ثلاثہ برتحققہ مطابقمیدر وخارجده بر موجودده متحقق میدر .

وجود باری حقنده کی انیجه فلسفی تتبعملر بونقاط اطرافنده تکاتف ایتمشدر . اشیانک علت اولاسی بولمق اگلهسنده غایتی عالملا برلکده قوری وروحسز برطبیعت تصورنده یولنان حیوی و غیرحیوی موجودلرک انحق بزى احاطه ایدن کائناتدن بشقه هیچ بروارلغنه ایمان ایتمهن مادی متفکرلر بیله - علومک صوک تفخصاتی حضورنده - بر وجود اعظمه قابل وقانع اولمق اضطرارنده بولنیورلر .

سقراطدن بری دوام ایدن بوعلیت دلیلی او قدر شنا یعدرکه انک قطعی الحاد وانکاری التزام ایدن مسلکک ایلک اوکجه بودلیلی چور و تمکه بوکا قارشى جبهه المغه مجبورالمشدر . « لاینیچ » اشیاموجودات، اولجه چیزلش بر پروغرامی قوه دن فعله چیقارمقدن بشقه برشی یامامقده درلر دیور . حتی « برغسون » کی حدس فیلسوفلری بیله کائناتک بر آهنگ مقدم دائره سنده دمکدار اولدیغنی ویا لکز کائناتک ثابت ویا خاصه ذکایله بیلنه جک ماهیتده اولمادیغنی وانحق حزر اولونشترینک یعنی مهادی صیروز تترینک حدس واسطه سیله آدیم آدیم حس وتعقب اولنه بیله جکی قناعتی کونستریور . حیات وکائناتده دائماً متبدل ، متحول ، غیر مستقر ازللی بولودیت دوام ایتمکده در : ایلک « نوه نشأت » زمانلرله اولچوله میه جک قدر مدید انقلابدک انک صوک حدنده بیله غایه وی وصفی اظهار ایدیور . ذکای بشرک ، ساحه امکانی قطع ایدن بواشکال تگون ، عقلی تتبعملر اوکنده ، بیغیلان براهرام حالنده قالیور . بز قوانین حادثاتک ایلریده خلق ایده جکلریله ماضیده خلق ایتدکلرینک - یعنی تعیناتک - اورتیه سنده کوریه میه جک قدر سرعتله کلوب کجه « نقطه موصول » ه حالنده بولنیورز . بو خصوصده استنتاجات عقلیه مزک تنویر ایتدیکی ساحه ده بیله سبب اولی ومنشأ عللک شعوری ؛ ارادی عالمترینک ایچنده یوزوب کیدیورز . « قانت » دیورکه طبیعتک محصول عضویسی اولیه بر محصولرکه آنده هر شی متقابلاً غایه ووسیلهدر . بر اثرده که بر مقصد واردر آنک مؤثرنده هر حالده بر قصد واردر . قصدسز مقصد حصوله کلکاز ، قصد ایسه عقل وشعور ایله مسبوقدر . معلول مستقبک عللی بیلمه یهن ؛ اراده ایده مه یهن بر علت ناصل اهل معلول مستقبلی وجوده کتیره بیلور . « برغسون » شعوری ؛ حیات وکائناتده دائماً متجلی کورمش مبدأ عالمیده بر شعور اوله رق قبول ایتدیکنی بیان ایتمشدر . بعضیلر علل غایه دلیلنه ، طبیعتده غایتک وجودی یوقدر . دیه اعتراض ایتمشدر . فقط بزم غایه یی تصدیقمز حادثاتک علل فاعلیه سنی تعین ایتدیکمز قدر یقیندر .

حقیقت وجودی [*] و بوتون کائناتده سرانی اولان بوتجلی بی ادراک ؛ وجدانی تصفیره محتاجدر . خلقک غایه سی بومرحله نك برنجیسنی تشکیل ایدر . وجود واجبی عرفانی بر تکامل ایله اذعان وهرشیده متجلی کورمک ؛ روحک اخلاقی کالک ؛ حکمت ظهور موجوداتک اک یوکسک و صفیدر . صوفیون ؛ بونی اعتقادی برمنظومه مجرد برمفهوم دکل ؛ عملی حیاتک جبری برمیثاقی ؛ ازلی برعهداوله رق کوریرلر . ایمانک اعمال اوزرنده منساقی ؛ افعوله سی کورولمسه حیات کائنات ؛ بوتون فضا و عوالم وهمی مجردلرک مشکلی حالندن اوتیه کچه مز . فطرت ؛ شعور ؛ غایات کال ؛ حکمت ، خیرکی وسائلک فردی روحلرده انطباقی استهداف ایدر . جمعیت ایسه بوسلوکی تک ضروری نتیجه لریله منفیل خیری اتصاف ایتمکله اخلاقی انسجه سنی طوقومش بولنور .

اسلام ، فلسفی نظریه لردن اخلاقی ؛ عملی حکم لریله اولدقجه متأثر اولمشدر . مسلمان زمره لرک ایچنده منقرض قوملرک اوٹانی ؛ سیاری ؛ اثری عقیده لری کورولمشدر . مختلف اقلیم ؛ ساحلردن طاشینان بوفکرلر حادثاتک رنکلریله ده امتزاج ایدره ک برچوق جریانلر وجوده کتیرمشسه ده بواسلامک اوریزینال برسیاقی اولیوب داغنیق و سرپلشن خزمه لری حالنده قالمشدر . اولوهیت . فکری تک تلقی شکلریله عرضی عالمک آهنگ و غایه سی شدتله یکدیگرینه مرتبطدر . بونک ایچوندرکه حیاتی سطحلرک اوزرنده بارز تجلیله فردک ایمانی قدرتی عامل ؛ جمعیتک ایسه اشتراک ؛ دوام ؛ انحلال ؛ تفسخ کبی حالرینه قوتلی مؤثر اولمشدر . عالم ، میخانیکی برقابلیتک اسیری ؛ ضروری بریرآمه اصرارینک نتیجه سی ایسه غایتسز برتکون اولان شومنظروی حالیه انسانیتک استناد ایتدیکی اک قیمتی ادراک ومفاخرک کاملاً ییقلمش قارشومزده روحسز برهیولا بیفنندن بشقه برشی قلامش اولور ، فلسفی مسلک لرک حیات اوزرنده کوردیکلری تشأنلر ؛ مدلوللر ؛ تفسیرلرک هیچ بر وقت جمهورک عمده مطالی اولدینی کوروله مشدر . نه قانتک اضافیه جیلکی نه اوکوست قونتک اثباتیه جیلکی ونه ده سنسیرک لادری تکامل جیلکی بو احاطه یی کوستره بیلمش .

صوفیونک حکمت کائناتده دائر تقلیلریله اونلرک عملی ساحلره عائد فکری جزملری ایکنجی قرن هجریدن اعتباراً اسلامی زمره لر آره سنده دزین ایزلر ؛ حیات اوزرنده مهم

[*] صوفیونک اک اینجه و سیال - منصور ، بازید ، محی الدین عربی کبی - وحر دوشونلری حقیقت وجود بمخنده دیکرا عاظم دن قسماً ایرلشدرد چونکه اونلر نشئه امام علیده نزلر . دیکرلری ایسه محالی ممکناتده یعنی موجودات آینه لرنده نوزینک ظهوری اعتبارله حقیقت وجود ، کورمه لردر

تأثیر لر وجوده کثیر مشدر . اسلامده اولوهیت فکری نیک ای نوکسک معرفتی صوفیلر ؛ عقل و نقلک ؛ نظر و خبرک افاده ایتدیکی یقینی بر علمله و یا خود نفس ناطقه نیک ؛ مشاهده نیک الدله ایتدیکی یقینی عیندن متعالی بالذات باطنی حسلرک ، روحی تجربه لربک مشاهده معکسی اوله رقی تجلی ایدن برحق قبولده کور مشلردر که بودر جات معارفده مطالب حکمی نیک ای متکاملیدر . صوفیه نیک غایه قسواسی توحیددر . بو آنجق سلوک کورمک ؛ اخلاقی ؛ اعمالی معرفتی اساسلری تهذیب ایتمک حالی ؛ ذوقی مواجیدک وجدان اوزونده انعکاسندن دوغاز . فلسفه ؛ فکری تر قیلرله الهیلدیکنه تجدد ایتمکده در . فقط حکمتک و اصل اولدینی نتیجه عالی درجه لردن متعالی اولان خیر اعلاده توقفدر . افعالزک غایه سی خیر اعلایه وصولدر . صوفیونک اقصى الغایاتی خیر و کمال مطلق اولان جنات قادر قیومدر . اسلامده صوفیون ؛ اوفق فرقلرله اسلامک ای درین حکمت و فلسفی روحنی کشف و تتبع ایتمشلردر . عملی قسمنده ایسه بدیعاتک ؛ عالی حظوظک ؛ انفسی ؛ روحی حقیقتلرک احاطه سنه وجدان ملکه لرینی تموی ایتدیر مشلردر . غرب عالم لرینک اکثری « پانته ایزم » دنیلان مذهب صوفیونی « پلوتن » ک [*] نوفلاطونیلکنندن ملهم اسکندریه مدرسه سنک فلسفه وجودیه سی دیه قبول ایدر لر . حالبوکه صوفیون دوغریدن دوغری یه سنت و قرأندن الهام آلهرق دینک ای عالی مفهوماتی ؛ درونی حکمیاتی کندی تجایلر نده بولمشلردر . امام غزالی « المنقذ عن الضلال » اثر نده بونک بدرقه ذوقه بالذات محل اولدیغندن ، ریب و شک دالغهلرینک مهلک و مزعج اضطرابلر ندن بحث ایتمشدر . استنتاجات عقلیه نیک نظری دلیلرله افاق معرفتک روح ، وجدان کبی درونی ، و نفسی عالم لری هیچ بر زمان تطمین ایده مدیدکنی مؤثر برلسانله اکتا ایتمشدر .

تصوفک سیاسی اعتقادی و اجتماعی تأثیر لری — اسلامیتک کیتدیکجه اراتان قدرت و نفوذی بویوک عنضزلرک بومقاومتسوز استیلانک قارشوسنده ضروری مطاوعت لری ، اسلامی ، تاسیادن غربیه قدر کورتور مش و بوضورتله برحق ملت لربک سیاسی ، حرثی ، ملی موجودیت لری

[۱۰] پلوتن ، حکما و اشراقیونک ای پارلاق واک بویوک پیریدر . داهی بر فیلسوفدر . شرکک تلقیات فلسفی سنده جوق تأثیری اولمش و « نلوپتوس » نامیله عظیم بر شهرت قز ایتمشدی . آثاری مضبوطدر . بعدالمیلاد « ۲۳۲ » ده وفات ایتمشدر . « پونوپریوس » اونک ای مهم شاگردیدر . طاهر اسلامده « ایساغوجی » نامیله معروف رساله نیک مؤلفی اولمق طولانیسه فر فریبوس عنوانیله مشهور اولمشدر . استاد دینک آثارینی یازوب طولانیان اودر کندیسیده خوجه سی کبی غایت صوفی ایدی . مدت عمر نده اوج کره وجد و استقرارک طالعنده وصال حقه نائل اولدیغنی ادعا ایتمشدر .

قسماً بلع اولمشدر . اسلامیت سقنی التندہ فقیردایان بو قوملر سنجیهوی ، روحی وصفلرینی اسلام دینک وکسکین ضربہسی اوزرینہ ترک ایتمک مجبوریتندہ قالمشدرلر . بیقلان سیاسی ، ملی بئکلر اسلامک اوپژکتیف کالی ایچند قاینایوب کیتمشدر . بشرک عصرلر دئبری معروض قالدینی روحی، معنوی ضلالتلرک، افسانہوی عقیدہلرک بوتون بومنشورات اساطیرک رینہ اولوہیت فکری ، ہر دورلو نعوت کالیہ ایلہ موصوف قادر وعادل بز اللہ مفہومی اقامہ ایدینجہ اسلاملر بو حقیقتک اوکندہ صمیمی ارادہلرینی، وجدانی قناضلریلہ مزاج ایدہرک اعلائی کلمہ اللہ ایدن بر امت تشکیل ایتدیلر . فقط صرف ایمان ووجدان اوزرینہ تأسس ایدن بوجامعہ، حرثی، نفسانی القاحلرک ضروری تأثیرلریلہ پک آرزوکرہ انحلالہ اوغرایہرق ملی ہویتلر، قدیم منظومہلر یواش یواش تعضو ایدرک بر چوق عقیدہوی وسائل ایلہ غریبلرہ، پارچہلرہ، کتلہلرہ آیرلدی . دردنجی بشنجی عصر ہجریہ اسلام دنیاسی اک اوافق جزء تاملرہ داغیلمش بر منظرہ کوستریوردی . حیاتک، معنوی جہانک دنیوی احتراصلریلہ قلبلرہ تیلر ایدن بوژنک عصیان واعتزال، الیوکسک حقیقتلری اہمال ایتدیرمش، وجدان ساحہسنی قوری وجوراق بریفیای عدمہ چوپرہجک قدر منفور جریانلر آچمشدی . بوندن اورکن متفکرلر، تصوفک وجدی، عشق اضاقتسز اعماقندہ ساکن بر ایمان بولدیلر . اشتیاقلی امللر، مکروہ نفسانی امارہلر، رسوبی عقیدہلر ہب اورادہ اریوب محو اولیوردی .

بناءً علیہ کیتدجکے توسع ایدن بوفکرلر، اسلامدہ معین بر عقیدہنک ایقانی حقیقتلرینی تلقیہ مستعد بر روح بر وجدان یاراتمشدرکہ بونک منبعی شریعت، منصبی معرفتدر . سفیان ثوری، عبدالقادر جیلانی، شہاب الدین سہروردی، محی الدین عربی، شیخ یوسف ہمدانی، امام غزالی، راغب اصفہانی کبی بویوک صوفیلر، الہام و فیض منبعلرینی ہب کتاب وستندن آلمشدرلر . بو خصوصدہ الیایچہ تدقیقلر آثار صوفیہنک تبعلرندن چیقان نتیجہلر ہندک « بانتہ ئیزم » ی ایرانک « زردشتی » اسکندریہ میدرسہ سنک وجودی فیلسوفلری کبی اجنبی منبعلرندن اوزاق اولدیغنی تنصیص ایتمکدہ در . کلی ماہیتلرک، ہاتفی حقایقک مصدرلری ، عرفان وحدس طریقہ کامل ذکارہ دائمًا تجلی ایتدیکی واقعدر . برشینک تفکر سیاقیلہ متحد برلرندن خبردار اولیان بر چوق حکمیلرہ ہر زمان تاریخ حکمتدہ تصادف ایدلمکدہ در . مقتول شہاب الدین سہروردی دیورکہ: اول و آخر کلن حکیملر ایسترمصری،

یونانی، موسوی، ایرانی، عرب اولسونلر ایستر هر رمز منکیسه رك، بزر جهره، افلاطون، فیثاغورث تسمیه قلنسونلر جمله سی ظاهراً متنوع فقط هبی مشترك اساسلری بر اصول و مسلک داخنده تعلیم ایتلشدردر . اولنلر بو اصوللری یالکز عقل و تفکر لرله دکل باطنی بصیرت ، غیبی مکاشفه لر ایله بولمشلردر . مسلک صوفیون نشأت عالمدن بزی دوام ایدن بر الهامدن متولددر . غزالی سنلرجه قانه یان وجداننک اک قطعی تداوی والهامنی تصوفده نظری و عقلی علملرک واصل اوله مدینی حقیقت عالمینه انجق تصوفک ، باطنی ، الهامی سرلریله واصل اولدیغنی اک قطعی برهان و دلیللرک بوتون رشد ، ذکا و عقلی حکملر ریبه وشک مرضیله علیل اولان وجدانلره برامه سکون بیله ویره مدیکنی آکلادییور .

تصوفی فکرلر ، اسلامده مبرم و حیاتی ساحلره قدر شمولنی توسیع ایتمش . اولندن ایمانلر، ذهنیتلر، اجتماعی سیستملر، خرد و ملیت کبی سجه یوی بنلکلر ، سیاسی تشکللر عمومیتله متأثر اولمشلردر . بو، بعض زمانلر حقیقی ماهیتیه بر مذهب فلسفی، دینک عالیات و مفاهمنی اخلاق و عمل عالمده تطبیقه موفق اولمش بر سلوک وجدانی حالنده دوام ایتمش . بعض زمانلرده ایسه اکمنفور احتراصلرک تسکینه آلت اوله رق قوللانشلدر . شیخانکدن شاهلغه ارتقا ایدن سیاسی شخصیتلری ، بدایتلری زاویه نشین ، تصوفی لونلر ایله وجدان عامیه کندیلرینی قبله اتخاذ ایتدیرن روحاً اختلالجی حکومت سودالیرینی تاریخده پک چوق کورمکده بز .

آفریقاده آسیایه چیقان صاحب الظهورلر، جهانی، عصرلرجه یهن «حکومت ملاحظه» باطنیلر ، امام علی ایله شیعه نک توصل ایتدیکی محبت اهل بیت و صوفیه نک خرقه تعبیر ایتدیکی امانت محمدیه نک امام علی واسطه سیله اخذایدلیکی ، بو نسبت معنویه نک پک چوق تصوفی طریقلرده آلدینی اعتقادی رنگلر ، بالنتیجه ، تاریخک نقل ایتدیکی اک آجی و مکروه حادثه لرک علنی ، اسلاملرک تفرقه و مذهبی اختلاللره آقیتدلری قانلرک سببی اولمشلدر .

ایشته بونلر، اک عالی حقیقتلرک غیر مستعد انسانلر طرفندن سوء استعماله اوغرادلمسندن

(مابعدی وار)

متولددر .

ظاهر صرمی

مستصوفه سوزلری، تصوفک ظفرلری

اورنه مبهوتی شیخ صفوت افندی به

شیخ صفوت افندی ایله آره مزده باشلایان مناقشات قلمینهك سیری قارئین کراجه مجھول قالمق املیله مدافعه به باشلامه دن اول صفحتی بیان ایتمکة مجبور اولیورم :

عاجزلری جریده علمیهك نوط قسمنده بر فقره یازدم . شیخ افندی بو فقره حقنده استیضاح املنده بولندی ، فی الواقع استیضاح ده صریح بر حق در . انجاق یولنده اولق کر کدر . رسمی بردا رده ، حتی جمعیت صونیه هیئت علمیه سنده بر ای بولونامن مسئله یی ده نازکشدیرر . حدذاتنده خطا ایتمه بیله شفاها و یا خصوصی صورتده تحریراً براخطار کافی . مسئلهك ارامزده . حللی ممکن ایکن او بوله تنزل ایدلدی . یالیکز دارالحکمه ریاسته بر تذکره یازلق قابل ایکن ینه اوچته یاناشیلمدی . دوغری دن دوغری به نومرو ایله ، تاریخ ایله رسماً مقام مشیخته عرض اولندی . او یله بر زمانده عرض اولندیکه دارالحکمه حقنده ایلری ، کیری سوزلر تکون ایتمکده ایدی . خصوصاً کندیلرینک تدقیق مؤلفات ریاست علیه سندن ممنون اولمدیغنی مشعر مقام مشیخته معروضاتده بولندقلری شایع ایدی ، یالیکز شایع دکل ، واقع ایدی [۱] . بوندن باشقا رسمی استیضاحنامه دهامفید بر طرزده یازلق ممکن ایکن اونندنده صرف نظر اولندرق دارالحکمه به درس ویرر بر شکلده یازلدی . مقام مشیختدن دارالحکمه ریاسته حواله اولندی .

ایشته ارباب انصافک پاک وجدانه مراجعت ایدیورم . بر شکلده ، خصوصاً او یله بر زمانده قلمه آلتان بر مقاله علمی بر استیضاحنامه دن زیاده رسمی بر شکایتنامه ماهیته تاقی اولونمازی ؟ اور رسمی مقاله دارالحکمه ده اوقوندی . بالطبع جوابی عاجزلرینه حواله ایدلدی . طرف چا کریدن یازیلان جواب هیئت حضورنده تکرار ، تکرار اوقونهرق مناقشه اولندی . فقره ده کی مقصد ایضاح ایدلدی . تصوف کتابلرنده احادیث موضوعه بولندیغنی ، فقط سادات صوفیهك احادیث وضعندن وارسته اولدقلری کوسترلدی . بو بایده : طاقم وجوه محتمله ایراد اولندی . جوابز هیچ بر حقارتی ولوکه ایناء اولسون ، محتوی دکل ایدی .

برده نه کورهم کندیلری ایچین بر ایش بولق می ؟ حقیقت اظهار ایتمک می ؟ تفاضل

[] حضور مشیخته ایکن او معروضاتی کندم ارقودم .

سوداسنه دوشمک می؟ دارالحکمه یی انظار ناسده کوچوک دوشورمک می؟ هیچ اولمزسه یازی یازمغه دوشکون اولق می؟ نه در؟ صوک بیانه رغماً هنوز قطعی اوله رق تعین ایده مدیکم بعضی سواثک تحت تاثیرنده اوله رق ایکنجی دفعه « الجرح والتعديل » عنوانيله یازیلان جواب صراحة وایماء هیتمزه تتبعسزلک، دقتسزلک، غرابت اسناد ایدوردی. بالطبع :
وکم من عائب قولاً صحیحاً و آفته من الفهم السقیم
بیتنی اوقومقده تردد ایتمدهک ..

بوجهت یتیمورمش کبی بری ظرفدن (دارالحکمه تصوف کتابلرنده کی احادیثی انکار ایدورمش ، شیخ صفوت افندی برساله یازمش ده دارالحکمه یی مات ایتش) کبی سوزلر سامعه یی طولدر مقده ، مجالس ومحافله ، تراموایلرده ، قهوه خانهلرده ، سزقاق اورتلرنده [دارالحکمه مظنه یی آکلاناش ، شیخ صفوت افندی یه قارشو مغلوب اولش] کبی لافلر هان حادثات روزمره صیره سنه کچمش ایدی بدرجه ده کی کرک عاجزلری، کرک دارالحکمه حقنده برطاقم علولر حاصل اولمغه باشلادی :

ان یسمعوا ربه طاروا بها فرحاً

منی وما سمعوا من صالح دفنوا

صم اذا سمعوا خيراً ذکرت به

وان ذکرت بشر عندهم اذنوا

الزام وغلبه ده مفاخره ایله ، خلقک مخیله سنه « خصمی یکدک » فکرنی القا سلاخی ایله مجهز اولق صاحبی حقندن اوزاق دوشورم می؟. علمه علم ایله ، قلمه قلم ایله مقابله ایتمک، قلم قوتی ایله ، دماغ یاردیمله الزام لازم ایکن برده طولانیسیله فتواخانه یه مراجعت ایله فتوی آلق ایسته مک نه ایله ایضاح اولنور . بوقتوی نیچون اوله حق؟ خطامن ایچین می؟ فسقمز ، ضلالتز ایچون می؟ یوقسه عزلتز ایچین می ، حریت کلامدن محروم اوله من ایچینی اوله حق؟

حیرتندن پارماغن دیشلر کیم ایتسه استماع

آرتیق تشویشات بدرجه یه واردی که بوحاله واقف اولمیانلر عاجزلرنی متعرض ، متصوفه دشمنی کوسترمکده حقلی ایدیلر بویله جه مناظرمن مدافعه حق بانجی سد ، تفاخر وتغالل بانجی کشاد ایتش اولیور . مفاخره ، کار رجال دکل ، بلکه لعبه اطفال ایکن قلبک هیچ اولمزسه درین برکوشه سنده صاقلانان غرور دنیلان سائقه ، بو مفاخره یی برشاقه قیلیور .

دارالحکمه یه قارشى اولان بو تعریضات و تعرضاته ، خاطر شکنانه حالاته باعث اولدیغ
ایچین پک متأثر ایدیم. تعریض و تعرضک بوتون شدتی دوش تحمله آقلغمی محترم آرقداشلرمدن
رجا ایتدم. لطفاً رجارم قبول اولندی. شیخ صفوت افندی نک ریاست ایتدیکی هیئته ده
رسماً خبر ویرلدی بوکا مقابل او هیئت طرفندن هیئتمزه برده تشکر نامه کوندرلدی. بر طرفدن
اوتشکر نامه نک استهزا ، استخفاف قصیده کوندرلدیکی طرفدارلری طرفندن اشاعه اولندی.
آرتیق بالضروره او کیزلی کیزلی تعجیللره ، شعوری و لاشعوری او استهزازه ؛ اولافره ،
واستخفافره آچیق بر صورتده مدافعه یه باشلادم، یازدیغ جوابی آرقداشلر مک نظر تدقیقلرینه
عرض ایتدکن صوکر او هیئته تقدیم ایلدم. بوتون وضعیترم مدافعه وضعیتی ایدی. بونکاه
برابر مدافعه خصوصنده ایلدی کیتدیکی دوشنه رک متأثر ایدم. خصوصاً شیخ افندی نک
عملی تصوفک تأثیری آلتنده تعریضات و تعرضاته تنزل ایتیموب الحق بر درس ادب و یرمک ،
شیخلکنی کوسترمک کبی احتماللری دوشندکجه پک مضطرب ایدم. نفوس طریقه نک شانی
وجهله لطافت لطیفه ایله شرافت شریفه ایله مقابله ایده بیله جکلرینی دوشوندکجه او قوم
قاچور ایدی. طبع سلیمک استکراه ایتدیکی مفاخره و مغالبه میدانلرنده غلبه ایتمک
حرارتی ده دو یووردم. امام غزالی نک کتاب المغرورینی ، امام رازی نک سوزی [۱] وجدانه
خطا ایدوب دورمقده ایدی .

تام بو صروده هر ایکیمزی سوهن ، خصوصاً کندیلرینه پک زیاده حرمتکار اولان
بر ذات [ن] جمعیت صوفیه مرکزنده بو مناظره نک بویله اوزانوب کیتمه سنی خوش
کورمیور ، حکم هیئتی ایله ایشی فصل ایتمک ایستوردی . چا کر لری نعم الوسیله عدایده رک
هان بو تکلیفی قبول ایتدم . شیخ افندی ایسه ابو موسی الاشعری [رضی الله عنه] موقعنده
بولنه حق هیئتی قبول ایتهم دیه رک بارد بررد ایله زد ایتدی . اویله صانیورم که بو سوز
لاشعوری اوله رق صادر اولمش . محترم بر هیئت علمیه بزم آتشمزه یا تمشدر . شهبه یوق که
دعواسندن امین اولان هر وقت حکم هیئته راضی اولور ، فقط شهبه لی اولانده هر وقت
یان چیز .

چوق کچمدی ، تحقیر آلود اولان « البرهان والدلیل » رساله سی ایله (و اوالف) مسئله سنه
عائد اوراق متفرقه بر دوسیه شکلنده یته دوغریدن دوغری یه مقام مشیخته تقدیم قیلندی ،
بوکره ارکان مشیخت خبردار ایلدی . حضور مشیخته بو رساله نک عاجزلرینه ویرلمسی

[۱] ولا یشکم بکلام السفهاء عند المناظره لانها من صفات الجهال ووظائفهم فانهم یشرون بها جاهم

ویا ویرلماستی خصوصی کوزیشیلدی . نهایت نزد مشیختپناهیده حفظی تنسیب اولندی .
بری طرفدن بر سابق بر طاقم اشاعات دونوب دولاشمقده ایدی . نهایت بعضی آرقداشلرم
ایله بورساله نك عاجزلرینه ویرلمستی استرحائمز نتیجه سنده آرقداشلرمدن بری واسطه سیاه
رساله کوچ حل ایله اله کچدی .

برده نه باقیم ! مطالعه سندن آکلاشله جنی وجهه شیخ افندی بورساله ده اُناسنه تامایله
مغلوب اولمش ، سائقه عقلی آتهرق سائقه احتراصه درت الله یایدشمشدر . عملی تصوف
ایله ناتر شیده نفس اماره صاحبی صایدینی مخاطبنه قارشئ قوللانیدینی تعبیرات مستکره
دلالتی ایله آکلادم که عملی تصوف ایله تراشیده اولان نفس عالیه صاحبی ده عقبات ناسدن
قورتیه میور ، حتی بو طریقه شیخ کامل بیله اولیور . غلیان تهور و احتراصه قاپیله رن
چرکاب قیل و قال حق و حقیقتی بر آووج قار کبی اریدیور . مجرد سوق مناظره ایله یازلمش
اولان اذاتمدن کسکین بر قوه مخیله ، دورغون بر قوه عاقله نك تولید ایتدیکی نتیجه لر
بسببلی اولیور ، بعض متصوفه کبی نفرت ایتدیکم بر حال قارشیمه چقیور . یازدیغ بر فقره نی
ایضاح ایتدندن سوکرا یه اوکا آبانوب قالیور ، مقصدمه مخالف بر طاقم اتهاماته قالیقیور .
عجبا قوه مخیله نك انکشافی ، تحلیل علمی نك فقدانی تأثیرندن باشقا نه ایله بو حالی ایضاح
قابل اولور . پک قولای حل اولنه بیله جک بر مسئه اعظام اولنه رق دوغریدن دوغریه
رسا مقام مشیخته [۱] معروضاتده بولونمق ، دارالحکمه یه تعریضات و تعرضاته باشلامق ،
اطراف و اکنافده دارالحکمه نی بیتدک کبی خاطر شکنانه حالاتی مروج اولمق ، دولایسیله
فتواخانه یه مراجعت ایتک ، حکم هیئتنی ردباردله رد ایتک ، مقام مشیخته دوسیه لر تقدیم
ایله مک نه ایله ایضاح اولنور . بو باده کی حکمی ارباب انصافه بر اقیورم .

رساله نی تامایله او قودقندن سوکرا ! مدافعه نامه می حاضرلادم . اورفهدن عودتلرینی
متعاقب دماغ یورغونلغنی دوشونه رنک جزء جزء ویرمکی مناسب کورمش ، ۳ نیسان ۳۳۸
تاریخنده اوطه جی واسطه سیله برنجی جزئی تقدیم ایتش ایدم . فقط ، رسم خطه عائد
یازدیغی اوفق بر رساله ده « البرهان والدلیل » ک یاقینده طبعی بیلدیرملکه دیگر جزء لر
تقدیم ایتهدن واز کچدم ، آرتیق رساله نك طبعنه منتظر اولدم . بو کره یکی بر عنوان دها
علاوه ایدهرک مطبوع اولان نسخه نی کوردم . « الصارم السلیل علی الموسوم بالبرهان والدلیل »

نامنی ویردیکم مدافعه نامه مزه کندولرینه باقیق یکی بر عنوان، پک سودیکی بر عنوان علاوهسی ایله انظارقاریته وضع ایدیورم .

« تصوفک ظفرلری » عنوان جدیدی ایله ساحه انتشاره قونیلان رسالهده کی کات مزیفه ، عقبات نفسه عائد امثله متنوعه یاریشلرینه چقه میه جف . بومیدانده شیخ کامل دکل ؛ درویش غافل ، رجل راجل بولندیغمدن درجک اول سلاحلریمی تسلیم ایدیورم . بر معتاد اشاعه ایتدکلری وجهله رجعت قهقریه ایله رجعتی ، حتی انزام کلی ایله انزامی اعتراف ایدیورم . بورسالهده بوکی اقوال مشوشه یه قارشلی یالیکز سکوت ایله مقابله ایدیورم .

« تصوفک ظفرلری » نامنده کی کتابی شمده یه قدریکانه سی اولدیغنی بر اسنوب غریبک تنظیری مجبورتی ایله اختیار ایتدیکی ادعا اولنیور . شاشیورم که انسان مألوفی اولدیغنی بر شیده نصل مهارت کامله کوستیر . تنظیر خصوصنده حائر سبق اولملری بیکانه دکل ، حائر ملکه بر استاذ اولدیغنه دلالت ایتزمی ؟ نمونه لر میدانده ایشته عملی تصوف ایله تراشیده نفس عالیه نك سوزلری ایله ناتراشیده نفس اماره نك سوزلری .

ویل من تجبر وطنی و تنجز وغوی

« الصابم السلیل » « البرهان والدلیل » قارشو دوریور برهان علمیی ایله تحلیل منطقیسی ایله اونو جرح ایدیور . اختیار ایتدیکی عنوانلر آلتنده اون شرح ایدیور . توفیق و عنایت حق تعالی و تقدس حضر تلیزینکدر :

۱ - عرض شکرانه

۱ - « ائمه صوفیه انارالله براینهم حضر اتنک کتب جلیله دینه لرنده مندرج احادیث شریفه یه دائر » [۱]

ج - مناقبه تصوف کتابلرنده کی احادیث حقه ده ایدی . تصوف کتابلری ائمه صوفیه نك ، صوفیه صادقینک ، صوفیه کاذبینک ، متصوفه نك ، غلاة متصوفه نك ، مستصوفه نك کتابلرینه شاملدر . بونی ائمه صوفیه نك کتابلرینه حصر و تخصیص صورتیه رساله یه ابتدار موضوعی تمیز و اخلاص ایچین عیجا براعت استهلال می یاییور ؟

[۱] طرماق ایچنده کبر شیخ صفوت افندیک سوزلر بدر .

- ۲ — دارالحكمه نك حادثه يي سبب اصليسنك عهده ادر اكنه نه يولده ترك ايتديكي مقدمه ده بيان ايدلشدر .
- ۳ — « دعواي مخليك تاويلات فاسده ايله ثم التدارك توجهات بارده سي »
- ج — حكومه استعجال ايديورسيكز جمله معهوده بندنده جواني آليرسكز .
- ۴ — « يالكز سزه قارشي فضله براعتاد خطاسنه دوشمشلدر ... الخ »
- ج —

۲ — مائنه اصلي

۱ — عاجز لری حقنده « گال صميميئه شهادت ايدر ز که بوکون دين اسلامك حياه و محافظه سنه قالا و قلما وقف وجود ايدن ذواتك برنجيولندن سکز » ديدکدن صوکرآ مجرد بر شهبه قاپيله رق او درجه تزييفلر ، او قدر استهزالر ، درلو درلو تجهيللر ايله بوسوز آره سنده اويله براوچوروم واردر که املاسي قابل دکلدر .

مشته منقبتی ایسته میز عار ایدرز
 عار مزدن او کلان کاغدی انکار ایدرز.

بومناسبتله مسلك عاجزی حقنده برايكي سوز سويله مكلكمه مساعده بيوريكز :
 له الحمد والمنة دين مينمزه ناچيزانه بر خدمت ايله جدا مقتخرم ، او مقدس عالی ديتنك مقتضياتدن اولتق اوزره سرور كائانات عليها كل التحيات افندمز حضر تيرندن ماعدا هيچ بر مسلمي معصوم بيلم . بالعموم علمانك سوزلرني يالكز برهان ايله قبول ايدرم . تفكر ايله اوسوزلره قيمت ويريرم ، اذعان ايله اونى قلبمه ، درجه سنه كوره درين كوشه لرينه كتيريرم . لهدار لر ايله عليه دارلر ك سوزلرني ديكله رم ، مخالفلر ك سوزلرني مجرد مخالفتلرندن ناشي رد ايتديكم كه موافقلر ك سوزلرني ده مجرد موافقتلرندن ناشي قبول ايله نم . هيچ بر طملك شدتلى طرفدارى دكم . هيچ بر طملك سوزلرني وحى كبي تلقى ايتيم . ابن تيميه نك شدتلى طرفدارى اولديغيم كبي غزالى نك ده شدتلى طرفدارى دكم . حنبلى ده دكلم ، اشعري ده ، كوركورينه متصوفه يده ، متكلمينه ده تابع اولم . حق طرفدارى يم . هر زده بر شته حقيقت استنهام ايدر ايسم همان اوكا ال اوزاديرم « الحق احق ان يتبع » قولى دستورم در . اعظم اسلامدن هر كيمك سوزنده عن برهان برحق كورير ايسم ينه عن برهان اوكا تابع اولورم . بر قول حقنده برهان قائم اولدبجه اونى كنديه مال ايتيم . كنديه مال

ایندیکیم قولی دوغریدن دوغری یه یازارم ، یوقسه نقل مجرد ایله کچر کیده رم . نقللرده اصلا تحریفده بولنام . یا ککش آکلایه بیلیرم ، سین استساخده یا ککشده نقل اولنه بیلیر . فقط بیله بیله قلممدن تحریف صادر اوناز . ایستدیککز قدر استخفاف ایذیکز . ناقل امین اولقلهده اقتضار ایدرم . نظم قرآنه اتباعاً یالیکز لازم اولان محلی نقل ایدرم . فهمی اخلال ایدهجک درجهده اختصار ، اخلالی مؤدی اولهجق درجهده تطویل ممنوع اولمغله مقصوده داخل اولیان سوزی ذکر ایتمکجه چالیشیرم . نسبم آنجاق اسلام دینهدر . طریق آنجاق الک خیرلی طریق اولان طریقت محمدیهدر . سلفیه اولسون ، متکلمه اولسون ، متصوفه اولسون ، فلاسفه اولسون هانکی فرقه اولورسه اولسون حق و حقیقتک اوغرنده چالیشان برفرقه یی اولو ، اوره رد ایتمکی هیچ بروقت قبول ایتم . دائماً اخذ ایتمک قول آنجاق خاتم الانبیانک قولیدر . یالیکز او نبی اقدسک امتییم ، یالیکز او رسول محترمک صوک درجه شدتلی مدافعییم . شوقدرکه اول باول قول رسولک ثبوتی تحری ایدرم . ذات اقدس پیغمبری یه اسنادی حقنده اطمنان قلب حاصل اولور . مقصد جلیل پیغمبری یی ده آکلارسم عقلی برطرف ایدرک هان اونی قبول ایدر ، [عقل قربان کن بیش مصطفی] مصراعنی او قورم . حکیم الانبیاء علیه ا کمل التحایا افندمز حضرتلرندن یقیناً محفوظ اولان ضروریات دیندن ماعداده هر مسلمانی سربست کوریرم . اختلاف اولنان خصوصده هر برینک بر عذرلری بولندینی تقدیر ایدر ، هر برفرقهده من وجه برحقیقت کوریرم . اصناف علمایه بر محل آیریرم : هبستی ده لزوملی کوریرم . احادیث شریفه نک تدقیق و تنقیدنی محدثلره ، احکام فرعیه نک استنباطنی فقهلره ، احکام اصلیه نک بیاننی توحید عالملرینه بویابده کی مدافعه یی متکلملره ؛ واردات قلبیه یه ، اعمال باطنیه یه ، تذکیر احواله عائد خصوصاتی متصوفلره ، حقایق محسوسه یی متفنلره ، حق و خیره عائد تدقیقات عقلیه یی فیلسوفلره ، خلاصه هر حالی اهلنه بر اقریم . هر هانکی بر عالم کندی میداننده آت اوینا تدقیقه ا کا اعتماد ایدرم ، خارجه چیقنجه ا کا اعتماد قالماز . خصمه فارشو حجه الاسلام ابو حامد غزالی ایله شیخ الاسلام ابن تیمیة الحرانی یی ده ، فیلسوف الاسلام فارابی ، ابن سینا ، ابن رشد و مبشر بن فاتکی ده ، بونلرک سلوک ایتدکلری طریقلری ده لدی الایجاب مدافعه ایدرم . اسلافه چوق محبت و حرمت و واردر . فضیله مجلوم . آنجاق کوره بیلدیکم برخطای ده سویله مکدن چکینم . تهدیدلره پایوج بر اقم . بر ذات اولیاء اللهدن اولورده یه غلطاتی بولنور . بو غلطاتی بیان اونک مرتبه سنه نقیصه ویرمز . امام احمد بن حنبل بر ذاتی مدح

«یتدیکی حالدینه برچوق غلطاتی بیان ایدردی . سریء سقطی حقدنه » الشیخ المعروف بطیب المطعم « دیدیکی حالدیه اونک » ان الله عز وجل لما خلق الحروف سجدة الباء « دیدیکی ایشیدنجه علینه دوغمشی .

بناءً علیه اصلا متصوفه علیهداری دکلم ، بالعکس اونلری تقدیر ایدهرم ، حتی یکریمی ایکی سنه اول شاذلیه طریقتندن ده خلافتنامه هم واردر . یونک کی متصوفه علیهداری اولان علمانکده علیهداری دکلم ، آنلری ده تقدیر ایدنلریم ، یالکز تضلیل و تکفیر خصوصلرنده اونلردن آییرلیم . بوباده چوق اجتناب و احتیاط ایدرم . سوق مناظره ایله سویلنمش سوزلرم هیچ بروقت متصوفه نك ویا دیگر برفرقه نك علیهنده بولندیغمه دلالت ایتمز . بیلیسیکز که لازم قول ، قول دکلدر ؛ لوازمده مشاغبه نی اوزادانلر شیخ اکبرک نه قدر طعننه اوغرامشدر . اوت امر ونهی اهل ایدن زنادقه علیهنده ایم . تعصبی ، قدوح ، تصلجی ، مدوح بیلیم . اینی بیلیسیکز که افکارمده غزالی نك آنارندن ملهم در .

اعوذ بالله ان اضل او اضل

۲ — « اعداء دین آردسند اولیله شیاطین الانس دعاة ضلالت واردر که هر عصرده مثلاً علماء بنام اسلامیهدن علمی عقلنه غالب تقی الدین احمد بن تیمیه کی اعظمی بیله شاشیرتمشدر وره نارفته یه صاپمه لرینه سبب اولمشدر »

ج — عالم اسلامده شیخ الاسلام لقینی آلان مشارالیه عاند سوزلره بند مخصوصنده جواب ویردجکم انجاق شونی او کر نك ایسترم که بو شیاطین الانس دعاة ضلالت کیملردر . مشارالیه ک استفاده ایتدیکی اعظم ، تاس ایتدیکی ذوات معلوم عالی اوله جقدر بند مخصوصنده بوجهت ایضاح اولونماشدر . بو شیطانلری اکلامق بر درلو قابل اوله مدی .

۳ — « او جمله معبوده نی هر درلو احتمالاته قارشو معنای مطابقی موضوع ومسوق لهنی عقلی باشنده اولان هر انسانک اکلاویه بیله جکی اوزره اکلامیش ایدک » .

ج — دار الحکمه او جمله نی هیچ بروقت ذات عالیلری کی اکلامدی ، او مقاله دار الحکمه نك نظر تدقیقتدن کچدی .

مایمدی وار
از میرلی

اسراعیل منی

سیماونہ قاضیسی اوغلی شیخ بدرالدین

شیخک طریقندہ دخی طرق سائرہ کبی کثرت ذکر واردہ [۱]
 کشفک آنجاق قوت توجہ و تصفی و انبیای کرامہ اتباع ایلہ حصول بولہ جغنی سویلر ایدی [۲]
 طالب ایچون شو توصیه لردہ بولینیور :
 « طالب، کلمات عظیمہ سنی استصغار و اک کوچوک عیوب و ذنوبنی استکبار ایتملیدر ؟
 یوقسہ آندن بر خیر اومولماز [۳] »

« بالعموم قوللرہ لایق اولان ، قرآن کریمک دنیا و اخرایہ متعلق اولان آیات کریمہ سنہ
 باقوب آرہ لرنده کی نسبتی اوکر ندکدنصرکہ اوقات عمر لرینی اونسبت داخاندہ تقسیم و تنظیم
 ایتملیری اولدینی کبی طالب دخی علوم اخرویہ و دنیویہ ایلہ اونسبتہ نظراً مشغول اولمیلدر .
 معلومدر کہ قرآن کریم اوتوز جزؤ اولوب مجموعندہ کی دنیایہ متعلق اولان آیات کریمہ بر
 جزؤندن بر از فضلہ و یاخود بر از اکسیکدر . متباقی علی التقریب یکرمی طقوز جزئی
 تشکیل ایدن آیات کریمہ نک جملہ سی آخرتہ متعلقدر . « قرآن کریمک بووجهلہ انزالی ناسک
 دنیا و آخرت و علمانک علوم دنیویہ و اخرویہ ایلہ بونسبت داخاندہ مشغول اولملرینہ بر
 اشارت و تنبیہدر . [۴] »

[۱] ذکر اللہ کثیراً مفتاح جمیع السعادات

(واردات)

[۲] طریق الکشف لایکون الا بقوة التصفیة والتوجه و اتباع الانبیاء علیہم السلام

(واردات)

[۳] ینبغی للطالب ان یری عظیم خیراته و کلماتہ صغیراً و صغیر ذنوبہ و صوبہ و مضارہ کبیراً

(واردات)

[۴] اعلم ان اللہ ینبغی ان ینظر الی القرآن ماجاء مما یتعلق بامور دنیا و معاشہ و ماجاء فیہ مما
 یتعلق بامور الآخرة فیعلم النسبة بینہما و یقسم اوقات عمرہ بین الاشتغال بال دنیا و الآخرة علی تلك النسبة
 و ینبغی ان یکون الطاب كذلك یقسم اوقاته بین الاشتغال بعلوم الآخرة و علوم دنیا علی تلك النسبة .
 و القرآن ثلاثون جزؤاً و ما یتعلق فیہ بمعاش دنیا یکون جزؤاً من ثلاثین جزؤاً او اکثر ذللاً او اقل
 و الباقی و ہونسمة و عشرین جزؤاً بالتقرب کما للآخرة . و تزیل القرآن علی ہدہ النسبة التنبیہ علی
 الہدایہ علی ان اشتغالہم بال دنیا و الآخرة و کذا اشتغال العلماء بعلوم دنیا و الآخرة ینبغی ان یکون
 علی ہذہ النسبة و اللہ اعلم و ہذا وارد من واردات الحق علی

(واردات)

« بیلکه : علماء آخرت ؛ آخرت یولنی وبو یولک وقایعنی کتاب وسنتدن استنباط ایتشاردر . قههانک بویکی اساسدن دنیا علمنی ومعاملات مسائلی استنباط ایتمش اولدقلری کی . ایمدی برکیمسه آخرت یولنه وبو یولک تفاسیلنه مطلع اولق ایسترسه اهل آخرتک مصنفایله مشغول اولق کرکدر . نتهکیم مسائل فقهیهده تفقه ایتک ایسترسه کتب فقهیه ایله مشغول اولسی لازم اولدینی کی [۱] »

بدایتده طالیبرک پک چوغنده حقائق محضه هضمه قابلیت اولدینغنی سوبلیهرک بونلره علم تحقیق ایله علم تقلید آره سنده واسطه عد ایتدیکی کتابلردن بر قاجنی توصیه ایله دیورکه : « احیاء العلوم وکیمیاء السعاده [۲] وامثالی کتابلر علم تحقیق ایله علم تقلید آره سنده برونخ اولدینغندن طالبلردن چوغنی و عالی ارشاد ایچون بونلر کوزمل بر طریقدر . چونکه ابتداء آئرده محض تحقیقه قابلیت یوقدر . بدایه کندیلرینه حقایق تصریح اولنه جق اولورسه طبیعتلری یوتلری قبوله یاناشمیهرق اصحاب حقایق تزییل و تکفیر ایدرلر . بومتوسط طریقلر ایسه کندیلرینه موافق ومخالف مواد ایله نمتزج اولدینغندن سیدوشکار آلترلی کی فرقه وارمه دن بونلر ایله کندیلر الیه ایدیبلرلر . » [۳]

بتون صوفیه نیک سالکلرده آرادقلری « شیخه تسلیم نفس ایتک » لزومنی ده شو بولدم ایضاح ایدیور :

« طالب خسته وکالات مطلوبه صحت وجهل وبعده مرض کیدر . خسته ؛ نفسنی فاضل طبیه تسلیم ایدرده طیب آنک اوزرنده دیله دیکی کی تصرف ایدرسه فاضل ادویه نیک حرارتنه ودرنو درلو آلام وعلاجاته صبر ایلر واصلا شغایاب اوله مامسی دخی حسابه داخل

[۱] اهله ان علماء الاخرة استبطوا طریق الاخرة ووقایهها من الکتاب والسنة ان الفقهاء استنبطوا منهما علم الدنيا ومسائل المعاملات فاذا اراد الرجل ان يعرف ويطلع علی طریق الاخرة وفاضلها ینبئ له ان یشغل بمضات اهل الاخرة بانه اذا اراد التفقه فی مسائل الفقه ینبئ له ان یشغل بکنب الفقه (واردات) [۲] برنجی کتاب کتب مواظک الک مهملردن اولوب (امام غزالی) نک اشهر آثاریدر قرده شی « احمد غزالی) وسائر ذوات طرفندن اختصار ایداش اولدینی کی اوزرینه (تاج العروس) صاحبی (سید مرتضای زبیدی) غایت کوزمل بر شرح یازمشدر . ایکنجی کتاب دخی (غزالی) نک آثارندن اولوب لسانزه بر قاج کیسه طرفندن ترجمه ایدلشدر .

[۳] احیاء العلوم وکیمیاء السعاده وامثالهما برزخ بین علم التحقیق والتقلید وهذا طریق حسن لارشاف العالم وکتیرمن الطلاب اذ لیس لهم قابلية بمحض التحقیق ابتداء فلوصرح لهم الحقائق ابتداء ینفرط باعینهم عن قبولها ویضلوا ویکفروا اصحابها واما هذا الطريق فمخاطب بموافقهم ومبایخالفهم نیستدجون من حیث لا یطیون کالات الصید (واردات)

اولدینی حالده برکون کلرده افاقت بولورم دییه طبییک هر امرینه ناصل اطاعت ایدرسه -
 چیزنکه حقیق صورتده سختی طلب وسیله صحت اولان او امره امثال ایله قائمدر . اگر درلو
 درلو شدادی اقتحامدن صکره نائل صحت اولورسه نه اعلا! .. اولزسه بو خصوصده
 کندیسنه دوشن وظیفه یی اجرا ایتمش اولور . یوقسه طبییه [سن بنی ابی ایتده صکره
 سنک توصیه لریکی یاپیم] دیمه سی طلب صحت خصوصده عقلک قبول ایتمه چکی برسوزدر . -
 سالککده بوصوله قطع عوائقه سعی ایتمه سی لازم اولدینی کھی [مطلوب حاصل اوله دن
 مشایخک سوزلریله مشغول اولم] دیمکه حتی یوقدر چونکه بونی دیمک عدم طلب
 اماراتنددر ، [۱]

۱۱

(شیخ برادرالدین) ک کرامات و واقعاتی

(هشت بهشت) ک مختلف نسخه نرنده [۲] کوردیکمز وجه اوزره [کشف و کرامات
 خوارق عادات] ایله طاینمش اولان (شیخ بدرالدین) ک بو کراماتندن بعضی لرینی بالذات
 کندندنده دیککه مک قابلدرد .

(واردات) نده بر پروانه یی صورت احیاسنی شویله حکایه ایدیور :

[۱] الطالب کالمریض والکمالات المطلوبة کالصحة والجهل والبعد کالمرض فکما ان المریض یسأل
 نفسه الی الطیب یتصرف فیہ کیف یشاء وبصیر علی مرارة الادویة وانواع الاکام والملاجات ویأمر
 بامر الطیب لعل الصحة یحصله یوماً وقد لا یحصل اصلاً لکن من شرط طلب الصحة الامتثال بما یؤمر
 لانه وسیلة الیه فبمد انواع المقاساة ینالها لوبنالها والافعلیه السمی صح اولاً حتی لو قال للطیب لا اشتغل
 بما تأمر حتی تشغینی فهذا امر یأباه العقل فی طلب الصحة فکذلك السالک له ان یسعی فی قطع العوائق
 ویسئله ان یقول لا اشتغل بما قال المشایخ حتی یحصل لی المطلوب لانه من امارات عدم الطلب
 (واردات) .

[۲] وبأ وجود تجرد علوم ظاهر در طریق سلوک ومقامات اهل حال بارت واکتساب ، مسأله
 جمهور اصحاب ؛ ودر مجاری احوال واقوال بخوارق عادات اورا اشتہار وانتساب
 (هشت بهشت) اسعد افندی کتبخانه سی ، نومرو ۱۹۷
 واپورد فضائل علمی در طریقت وسلوک مقامات اهل حال بارت واکتساب مسأله جمهور اصحاب
 واز مجاری احوال واقوالش بعضی خوارق عادات
 (هشت بهشت) رضا پاشا کتبخانه سی ، نومرو ۸۸

« کجه لین اوطورمقده ایدم . بر پروانه کلدی ؛ قندیلک اطرافنده اوجمه باشلابوب بالدفاعت کندیسینی قندیله چارپدی ونهایت یانمش کبی یره دوشدی وهیچ بر حرکتی قالدی . بر مدت تدقیق ایتدم ؛ کندیسنده بر علاقه حیات کوره مدم . ئولدیکنه تامامیله قانع اولدم . ابویزید بسطامینک بر نئسخه ایله قارنجیه بی احیا ایتمش اولدینی خاطر مه کلدی . بنده بو پروانه بی ایله آلوب نئخمه دیر یله جکنه صادق بر قلب ایله عزم ایدم رک نفع ایتدم . بو نئخمک عقبنده در حال دیریلدی واسکیسی کبی اوچدی » [۱]

دوچار اولمش اولدینی شدتلی بر خسته لقدن خلاص بوله جغنی خطاب آله بی یه مظهر اوله رق استبشار ایتمش ایدی بزنی ده ینه کندیسندن اوکره نیورز . دیورکه :

« (۸۱۰) صفری ایچنده بر کیجه خسته اولدم . و خسته لغم کسب اشتداد ایتدی . حیاتمن قطع امید ایتمش ایدم . ماسوادن تامامیله خالی اوله رق الله تعالی یه توجهه قاباً [آلهم ! بو خسته لقه کندیکه آله جقمیسک ؟ !] دیدم بر صورت مشهودم اولیه رق بکا بو مرضدن خلاص بوله جغم خطاب آله بی ایله بیدرلدی . ومتعاقباً قلبم مطمئن ومستبشار اوله رق کندیه کادم » [۲]

دیگر بر واقعه سندن شو صورتله بحث ایدیور :

« کندیمی غائب ایتدیکم بو کیجه ، نبی بروجد آلدی . وواله اولوب عظیم بر لذت ایچنده بنده اضطراب وغیبتلر حاصل اولدی که بو حالت آره سنده شریعتی انشا ایدیور ایدم :

شعر

ای نغم ! الی الابد تمسیح ایله
ای نغم ! حزن و کدر دن تول
وهیچ بر کیسه به خنین وانین ایتمه
یا لکر جلیل و صمد اولان الله ! ..

[۱] وکنت فعلاً بالبل و جاءت فراشة و طارت حول السراج و ضربت نفسها على السراج مراراً حتى كأنها احترقت فوقعت على الارض ولم يبق لها حركة فتأملت فيها زماناً ولم اجد فيها شيئاً من ملاقاة الحياة فحكى قلبي ما لها فدمامات . ثم نذرت قصة ابی یزید مع النملة نفع فيها غیت فاخذت تلك الفراشة ونفخت فيها عازماً على انها يحكي بنسخة قلبه صادق غیت فی الحال عقیب الفخ فطارت كما كانت تطير اولاً

(واردات)

[۲] ۱ [۲] سهضت ليله من ايامی صفر سنة عشر وثمانمئة واشتد مرضی حتى است من حیاتی فتوجهت الی الله تعالی خائياً عن سواء فقلبي بقلي الهی اتأخذنی بهذا المرض وخطبني الله بلا مشاهدة صورة حاصله انی انخص من هذا المرض فمدت عن غیبتی الی نفسی مستبشراً مطمئناً قلبي وهو الشاق (واردات)

بوصیراۃ اظرافدہ بولنان فقہای طلبہ حاملدن متأثر اولدیئر و بدن اور کدیئر . بونلرک آرزو سندہ (مصر) ک (برقوقیہ) مدرسہ سی مدرسہ سی (مولانا سیف الدین) و اوغلی دخی وار ایدی . ایلک باقیشمده قارشرمده (شیخونیه) مدرسہ سی مدرسہ سی مولانا زادہ بی کوردم . ثانیاً باقدیغمده آنک یرنده مذکرر (سیف الدین) ی بولدم . « [۱]

بر مشاہدہ سنی دہ بروجہ زیر قید ایدیور :

« بعض کرملر کندیمی غایۃ الغایہ لطافتندن طولای قابل مشاہدہ اولیان برشی کی مشاہدہ ایدہرم ؛ شو قدر وارکہ صورت بدنیم مرئی اولمہ سبب اولور . بدنم او لطافتک صورتی اکتساب ایدر . ویکدیکر لریلہ مبینتری بولماز یا لکز ؛ او لطافت صورت بدنیم ایله ظہور ایدوب حساً مشہود اولش اولور . نتہ کیم : بخار لطیف تکائف ایتزدن اول لطافتندن کوریلہ من تکائف ایدوب بلوط حالی اکتساب ایدنجہ کوریلیر . بونکہ برابر بلوط ؛ تکائف ایتش اولان بخار لطیفہ مبین دکدر . بلکہ تمامیلہ تکائف ایتش اولان بخار لطیفک عیندر . کندینہ بشقہ بر موجود اضافہ ایدلماشدر . اشخاصدہ اولان لطیفدہ بونک کیدر . تکائف ایتش و صورت مرئیہ اکتساب ایشدر » [۲]

شومشاہدہ سنی دخینہ کندینندن او کونیورز :

[۱] رأیت لیلۃ تغدی ہذہ اخذنی الوجد وتولت وحصلی غیبات واضطرابات ولذۃ عظیمة وکنت انشد فی تلك الحاله هذا البيت
شعر :

یانفسی سبحی ابد
یانفسی موتی کدا
ولانحنی احدا
الاجللاً صمدا

وکان حوالی جملۃ من الطایبۃ الفقہاء فتأثر و الجمالی وهاجونی و فی جملتهم مولانا سیف الدین مدرس البر قوقتہ فی مصر وابتہ اولار رأیت مولانا زادہ مدرس الشیخونیه ثم نظرت ثانیاً وجدته سیف الدین المذکور (واردات)

[۲] مشاہدہ اشہد فی بعض الاحیان کانی شی لا یری الغایۃ الطایبۃ لکن الصوره البدنیۃ ہی السبلان اکون مرئیاً و ہذہ الصوره البدنیۃ ہی سورۃ ذلک اللطیف وایست بمیانیتہ لہ بل ذلک اللطیف ظہریدہ الصوره فشوہد حسياً کما ان البخار اللطیف قبل ان یتکائف لا یری لاطافته فاذا تکائف وصار غیباً تجتذ یری وصورۃ الغیب ایست بمیانیتہ لذلك البخار اللطیف بل ہی البخار بعینہ لکنہ تکائف ولم یضف الیہ موجود آخر فکذلک اللطیف الذی فی الاشخاص تکائف ویصیر صورۃ مرئیہ

(واردات)

« اوطوردیغ یرده طایانهرق خفیف بر صورتده او یو یوردم. وجودک تامنی یالکز (الله) کوردم؛ لسانله الله؛ (یا الله! ..) دییه صیحه ایلدی عالمک جمله سی او؛ ولسانمده آنک لسانی اولدی. وآنکه (یا الله! ..) دیدی و بوندنطولایی کندمده وجد و غیبت حاصل اولدی » [۱]

کندی زیارتجیلرینک زیارتلرینی دخی قبل الوقوع کوریور ایدی. دیورکه:
 « بعض وقتلرده بعض اشخاصک صورتلری پاریلدایهرق قلبمه کلیرکه بو حال مطالعات ایله پک مشغول اولدیغ وقتلره تصادف ایدمک اولورسه قلبمدن دفع ایتمک ایستدیکم حالده بر درلو دفعه مقتدر اولمهم و نهایت ایرتسی کونی او شخص زیارتمه کلیر و کندیسنی حساً کوریرم » [۲]

کندی منسوبنردن بعضیلرینک دخی مشاهداتی بروجه آتی حکایه ایدیور:
 « سالک حسیاتی غائب ایتدیکی زمان - نوم طریقیه دکل - جسمنک انبساط و اتساع ایله بتون علمی املا ایتدیکنی و دنیاده اولان داغیر، نهرلر، آغاچلر و بوستانلر و سائر نه وارسه جمله سنک کندنده اتحاد ایتمش اولدیغنی و کندیسنک بتون بونلرک عینی بولندیغنی مشاهده ایدر و بو یولده قائل اولور. وهر نه بی کورورسه (او؛ بنم ..) دیر وهر نه یه باقارسه کندندن غیریسنی کورمز؛ بلکه هر نه کورورسه آنک کندندن عبارت بولندیغنی کوریر و ذره ایله شمسک هر ایکیسنی یکدیبلرینک عینی بولور؛ و آرله رینی تفریق ایتمز. وزمانی اولسز، آخرسز، ابدسز و ازلسز بر واحد کوریر و (بو؛ آدم زمانیدر و بو؛ محمد (ص، ع) زمانیدر) دیمه یه تعجب ایدر چونکه اولیت و آخریتک منتفی اولدیغنی وزمانده تبدل بولنمادیغنی کورمشدر. و آنلر آنک نظرنده کویا که آن واحد اولمشدر. بوندنصکره بو مشاهدات و کثرتدن غیبوبته دیگر بر حالتی انتقال ایدر و بونده بعضاً عالمک وجودیتیه و بعضاً عدمنه میل ایلر و بو حالتده کندیده داخل اولدیغنی حالده هر شینک حیران قالدیغنی کوریر.

[۱] وکنت قاعدا متکئاً فی نوم خفیف فشاهدت الوجودکه هو الله تعالی فصاح تعالی علی لسانی
 ز قاتلاً یا الله فکان العالم که هو لسانی لسانه فتکلم به بیا الله فحصلی وجد و غیبة بذلك

(واردات)

[۲] وفي بعض الاوقات يقع في قلبي صورة بعض الاشخاص كانوا يتلوا "وان في ذلك الوقت قد اكون مشغولاً مستغرقاً بالمطالمة فأخذني ذلك الخاطر ويشغلني بصورة ذلك الشخص وكما ادقها من قلبي لا يندفع ثم ان ذلك الشخص يزورني في القدر و اراه حساً

(واردات)

صکرة بتون عالمك عدم صرف اولديغی و هیچ بر صنفی قالمدیغی مشاهده ایدر .
صکرة یکندیلمی ایچنده عالم کثرتی کوریر و بر مدت بو کثرتده توقف ایدر و نهایت بو
عیوبندن حسیاتنه کلیرکه بو احوال بنم اصحابدن بعضیلرینک و قایمندنر « [۱] »
منسوبیننه عاند دیگر بر واقعه :
« منسوبلرمدن بر جماعتی باغلامه بکچی قویمش ایدم؛ بونلردن بری شو واقعه غریبه یی
تقل ایتدی :

عوام ناسدن برینک بر اوافق چوجنی باغده کی آغاچلرک برندن هیوه قویارمق ایستدی .
بو چوجنی کوره نلرمزدن بری چوجنک اوززینه کیدوب بر طوقات آتدی . چوجق ایله
بنم آرهمده ایچه بر مسافه وار ایلی . او آدم چوجغه طوقات آتجه بکا طوقات آتمش
اولدیغی حس ایتدم و طوقاتک تأثیریه یره دوشدم چوجغه ایسه برشی اولادی . بو طوقاتدن؛
ین چوجمدن زیاده متأثر اولدم ، و حتی چوجق دکل بن یره دوشدم . بونکله برابر که طوقاتی
بین بن دکل؛ چوجق ایدی . « [۲] »

۱۲

(شیخ برالمرین) ده و صرت و صرد

(شیخ بدرالدین) ک وحدت وجودندن اول کندیسنک وجودی ناصل تلقی ایتدیکنی
[۱] مثلاً اذا غاب السالك عن حسه و ليس يتائم فشاهدان جسمه قد انبسط واتسع حتى صار ملاء العالم كله
وشاهدني نفسه جبالاً وانهاراً واشجاراً و نباتين و سائر ما في الدنيا ورأى في نفسه انه عين الكل وقال به
وای شیء برام بقول هو انا ولا يرى غیر نفسه الی ای شیء نظر الیه بل یری نهو ورأى الذرة والشمس
کلاً منها عين الآخر ولم يفرق بينهما ورأى الزمان واحداً لا اول فيه ولا آخر ولا بدولاً ازل و يتعجب من
ان يقول هذا زمان آدم وهذا زمان محمد صلى الله عليه وسلم لانه رأى انشاء الاولیة والاخریة وان الزمان لم
یتبدل ورأى ان الكل كانه آن واحد ثم غاب عن هذه المشاهدة والكثرة وانتقل الی حالة اخرى یبیل فیها تارة
لی وجود العالم وتارة الی عدمه و یری فیها ان كل الاشياء فی حیران حتی الرائی ایضاً ثم رأى ان الكل صار عدماً
حرفاً بحيث لا یقدر ان یصفه ثم رأى عالم الكثرة بمضائق بعض فتوقف فی هذه الكثرة ساعة ثم حضراتی
حسه عن فیهته وهذا من وقائع بعض اصحابی (واردات)

[۲] جملة جماعة من اصحابی فی کرم لی یحرسوا فحکلی بعضهم ان صبیاً من صبيان العوام قصد ان
یتناول ثمرة من شجرة فرأوه فقصدوا واحد منهم فلما اطعمه احسست انه لطمني فوقت من تلك اللطمة
مع ان الصبي لم يقع وكان بيني وبين الصبي مسافة ولكنني كان في صرعى عینی فتأثرت من تلك اللطمة أكثر من الصبي
حتى وقعت انال الصبي مع ان الملطوم هو الصبي فهذا امر عجيب غريب (واردات)

اوکزته من لارمدر . کرچه بالعموم (متصوفه) دن بو خصوصده (شیخ بدرالدین) ک
آیری بر سیاق نظری یوقسهده بجی بالکنز آنک لسانندن دیکله مه من موضوعمک ایجاباتندنر .
(شیخ بدرالدین) شویله سویلیور :

« اطلاق و تقیید و بونلرک بیننی جمعدن خالی اولان وجود صرف و بحت ؛ حق تعالی
و تقدسدرکه نه کلی ونه جزئیدر . چونکه کلیت رجزئیت مفهومیلمرده کی اشتراک وعدم اشتراکه
نظراً اعتبارثانی ایله در .

[مثلاً : انسان مفهومک افراد انسانیه نك اشتراکی بولندیغندن (کلی) و (احمد) دم
بولندیغندن (جزئی) در] کرچه اعتبار ثانیده حقیقت رجزئیت و کلیتدن خالی بولنازسه دم
بو اعتبار ثانییه ؛ اعتبارآدن مجرد اولان بر حقیقت متقدمدرکه او حقیقت غیریسندن قطع
نظرله حقیقته نظراً حقیقتدر . [۱]

دارالفتون آهبات فاکولته سی کلام تاریخی مدرسی (مابعدی وار)

محمد شرف العبدین

[۱] الوجود الصرف البحت عن الاطلاق والتقیید والجمع بینهما هو الحق تعالی و تقدس لیس بکلی
ولا جزئی اذ الکلیة والجزئیة باعتبارمان بالنظر الی الاشتراک وعدمه وهو مسبق بالحقیقة من حیث
هی حقیقة مجردة عن الاعتبار نظراً الی الحقیقة من حیث هی مع قطع النظر عن ذیها وان کانت
لا یخلو من احدهما باعتبار ثان . (واردات)

(شرح مقدمة: انصوص) اولهرق اون ایکی فصل اوزرینه ؛ (مطلع خصوص الکلم فی مطالع
فصوص الحکم) نامیله یازمش اولدینی آرتیک (فی الوجود ونه هو الحق) دیه باشلادینی برنجی فصلنده
(داود قیصری ۷۵۱ وفات) دخی وجودک کلی و جزئی اولمیه جفی افاده ایدیورکه (شیخ بدرالدین)
بوکتابه یازمش اولدیی حاشیهده بوقطه بی براز ده ایشاح ایتدیکندن بوجه آتی نقل ایدیورزه
« چونکه : کلی بلا شرط شیء نظر اعتباره آلدینی تقدیرده جزئی اولسی ایچون مطلقاً آکا
مقابر برشیک کندیسنه انضامی لازمدر . حقیقت انسانیه مفهومنده کی کلیت کی له بونک افراد انسانیه دن
برفرد جزئییه اطلاق ایچون تشخیص انضامی لازمدر . وده (انسان) کله سنی مثلاً (زید) کی
تشخصی اولان برفرده اطلاق ایتدیکنز زمان جزئی اولان بوزید حقیقت انسانیه کی کلییه مقابردر .
چونکه بونده تشخیص واردر . حقیقتهده ایسه تشخیص بوقدر . وجودک دخی جزئی اولسی ایچون
آکا مقابر برشیک کندیسنه انضامی لازمدر . حالبوکه وجودده وجوده مقابر برشی بوقدر .

لان الکلی اذا اعتبر بلا شرط شیء فهو لا یصیر جزئياً الا بانضمام شیء آخر یفاير ذلك الکلی
کالانسان مثلاً اذا انضم الیه شخصات یصیر جزئياً کزید مثلاً فانه انسان ذو مشخصات وتلك الشخصات
مقابلة لحقیقة الانسان والوجود لا یصیر جزئياً الا بانضمام شیء یفايره ولا شیء فی الوجود یفاير الوجود
حاشیه مطاع خصوص الکلم فی معانی فصوص الحکم خالص ائندی کتبخانه سی ، نومبر ۱۹۸۵

مدیر مسئول : آکا مظلوم